

**ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ:
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΩΤΑΤΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ**

-

**ARCHAEOLOGY AND HISTORY OF THE ANCIENT WORLD:
FROM THE EARLY PREHISTORY TO LATE ANTIQUITY**

**ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ
2019 – 2020**

ΑΘΗΝΑ 2019

Επιμέλεια Οδηγού Σπουδών

Στ. Κατάκης, Σ. Ψωμά, Ελ. Μαντζουράνη, Χρ. Κούκου

Πληροφορίες/Επικοινωνία

Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών
Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Φιλοσοφική Σχολή
Γρ. 404

Τηλ. 210 7277319, 210 7277887
E-mail: **PMS-Hist-Arch@arch.uoa.gr**

Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

T.K. 15784 ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	5
2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	6
3. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2019-2020	
Συνοπτικός πίνακας	22
Αναλυτική περιγραφή
3α.ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	25
3β. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	39
3γ. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	45
4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	53
- ΑΙΤΗΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΟ ΠΜΣ	

ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΜΣ

Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ απαρτίζεται από τους:

Πρόεδρος:

Καθ. Ελένη Μαντζουράνη,
Διευθύντρια του ΠΜΣ

Αναπληρώτρια πρόεδρος

Αναπλ. καθ. Ελένη Ψωμά

Μέλη:

Αναπλ. καθ. Δημήτρης Πλάντζος
Αναπλ. καθ. Νίκος Γιαννακόπουλος
Αναπλ. καθ. Γεώργιος Βαβουρανάκης

Γραμματειακή υποστήριξη:

Χριστίνα Κούκου

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Ανώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα / Archaeology and History of the Ancient World: from the Early Prehistory to Late Antiquity» του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ιδρύθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 (ΦΕΚ 1729/Β/17.5.2018) και λειτουργεί χωρίς δίδακτρα, βάσει του Νόμου Μεταπτυχιακών Σπουδών 4485/2017, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Ο παρών κανονισμός (ΦΕΚ 1887/Β/24.5.2018) ισχύει για τους εισακτέους του ακαδημαϊκού έτους 2018-2019 και έως τις 31 Αυγούστου 2027, ημερομηνία λήξης του τρέχοντος ΠΜΣ.

1. **ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΚΟΠΟΣ**

Σκοπός του ΠΜΣ «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Ανώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ. Περιλαμβάνει τις εξής τρεις ειδικεύσεις:

- 1) Προϊστορική Αρχαιολογία
- 2) Κλασική Αρχαιολογία
- 3) Αρχαία Ιστορία

Μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών, με βάση το πρόγραμμα σπουδών και ανάλογα με την ειδίκευση που έχει επιλέξει ο φοιτητής, το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή «Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Ανώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα»

Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

2. **ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ**

Αρμόδια όργανα για την λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 είναι:

1. **Η Συνέλευση του Τμήματος**
2. **Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ:** απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από την Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για την συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από την Συνέλευση μεταξύ των μελών της

ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στην Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ.
- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών (ΜΔΕ), ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από την Συνέλευση του Τμήματος.
- Εξετάζει φοιτητικά θέματα, όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, αναγνώρισης μαθημάτων από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστασης μαθημάτων του παρόντος Προγράμματος με μαθήματα άλλων ΠΜΣ και εισηγείται σχετικά στην Συνέλευση του Τμήματος.
- αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί την σχέση των εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του. Ο Διευθυντής και ο Αναπληρωτής του ορίζονται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση την ΣΕ.
- β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.
- γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.
- δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στην Συνέλευση του Τμήματος για έγκριση.
- ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.
- στ) Κατά την λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, την βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Το ΠΜΣ «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» υποστηρίζεται από την Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστασία της Γραμματείας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον την γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κ.ά.

3.ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α΄ Κύκλου Σπουδών των Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής. Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΠΠ και ΕΤΕΤ σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του ν.4485/17.

Το ΠΜΣ «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» θα δέχεται έως 45 φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος και προγραμματίζεται να απασχολεί 15 συνολικά διδάσκοντες, τουλάχιστον 60% από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ και έως 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της αλλοδαπής (για τις κατηγορίες διδασκόντων βλ. άρθρο 9). Αυτό αντιστοιχεί σε 3 φοιτητές ανά διδάσκοντα.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι περίπου 115 ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου 240 προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των 36 διδασκόντων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

4. ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Μάιο, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι αιτήσεις υποβάλλονται στη Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών του

Τμήματος (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, Φιλοσοφική Σχολή, 4ος όροφος, γραφείο 404) από 1 έως 20 Ιουνίου και από 1-10 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση Συμμετοχής (με δήλωση της προτιμώμενης ειδίκευσης)
2. Βιογραφικό σημείωμα
3. Αναλυτική βαθμολογία
4. Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας
5. Διπλωματική εργασία ή σεμιναριακές εργασίες, εάν υπάρχουν, ιδιαίτερα εκείνες που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης
6. Βεβαιώσεις συμμετοχής σε ανασκαφές, σεμινάρια κ.ά.
7. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας της αγγλικής γλώσσας (επιπέδου τουλάχιστον Β2) ή περισσοτέρων, εάν υπάρχουν
8. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν
9. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρθρο 34, παρ. 7 του Ν. 4485/17.

Η επιλογή των εισακτέων κάθε ειδίκευσης πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1. **Επίδοση στις εισαγωγικές γραπτές εξετάσεις για το ΠΜΣ σε ποσοστό 50%.** Η γραπτή εξέταση γίνεται αποκλειστικά σε θέματα της ειδίκευσης στην οποία επιθυμεί να ενταχθεί ο υποψήφιος και στην σχετική ύλη που έχει προηγουμένως ανακοινωθεί. Η ΣΕ ορίζει τουλάχιστον δύο εξεταστές ανά ειδίκευση, οι οποίοι αναλαμβάνουν και την βαθμολόγηση των γραπτών, καθώς και έναν αναβαθμολογητή. Οι εξεταστές ορίζουν τρία θέματα εκ των οποίων κληρώνεται το ένα ενώπιον των υποψηφίων. Η βαθμολόγηση γίνεται από τους εξεταστές. Κατά την βαθμολόγηση τα ονόματα των υποψηφίων παραμένουν καλυμμένα. Εάν η διαφορά του βαθμού μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου βαθμολογητή είναι μικρότερη ή ίση με 3 μονάδες, τότε ως τελικός βαθμός του γραπτού ορίζεται ο μέσος όρος του βαθμού των δύο βαθμολογητών. Σε αντίθετη περίπτωση γίνεται αναβαθμολόγηση από τον αναβαθμολογητή. Ο τελικός βαθμός του γραπτού προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών του αναβαθμολογητή και του βαθμού εκείνου εκ των δύο πρώτων που είναι πλησιέστερος προς αυτόν. Αν ο βαθμός του αναβαθμολογητή είναι στο μέσο όρο των βαθμών των δύο πρώτων βαθμολογητών, τότε ο βαθμός του γραπτού προκύπτει από τον μέσο όρο και των τριών βαθμολογητών. Ο βαθμός της γραπτής εξέτασης είναι τελικός. Δεν προβλέπεται άλλη διαδικασία αναβαθμολόγησης.
2. **Προφορική συνέντευξη σε ποσοστό 50%.** Η συνέντευξη πραγματοποιείται από τα μέλη ΔΕΠ της ειδίκευσης, την οποία επιθυμεί να επιλέξει ο υποψήφιος, και των κατά περίπτωση συνεξεταζόμενων γνωστικών αντικειμένων, αν υπάρχουν τέτοια. Κατά την συνέντευξη ελέγχονται οι γνώσεις των υποψηφίων στα θέματα της ειδίκευσης, καθώς και η δυνατότητά τους να πραγματοποιήσουν πρωτότυπη έρευνα.

Συνυπολογίζεται ο βαθμός του πτυχίου και των σεμιναριακών εργασιών που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης, η συμμετοχή σε ανασκαφές ή πρακτικές ασκήσεις, το επίπεδο των πιστοποιητικών γλωσσομάθειας, οι δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές και αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν. Επιπροσθέτως, στην ειδίκευση της «Κλασικής Αρχαιολογίας» εξετάζονται οι γνώσεις των υποψηφίων στην αρχαία ιστορία και τα αρχαία ελληνικά. Στην ειδίκευση της «Αρχαίας Ιστορίας» εξετάζονται οι γνώσεις των υποψηφίων στην κλασική αρχαιολογία και τα αρχαία ελληνικά. Στην περίπτωση της ειδικεύσεων της «Κλασικής Αρχαιολογίας» και της «Αρχαίας Ιστορίας» ο βαθμός της προφορικής συνέντευξης υπολογίζεται κατά 60% με βάση την απόδοση των υποψηφίων σε θέματα της ειδίκευσης και κατά 20% με βάση την απόδοσή τους σε θέματα των άλλων δύο εξεταζομένων γνωστικών αντικειμένων.

3. **Απαραίτητο προσόν** για την επιλογή στο ΠΜΣ αποτελεί η πιστοποιημένη γνώση της αγγλικής γλώσσας σε επίπεδο τουλάχιστον Β2.

Προκειμένου να ενταχθεί στο πρόγραμμα ο υποψήφιος οφείλει να συγκεντρώσει μέσο όρο βαθμολογίας τουλάχιστον επτά (7). Σε περίπτωση ισοβαθμίας γίνονται δεκτοί όλοι οι ισοβαθμήσαντες υποψήφιοι. Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον Πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στην Συνέλευση του Τμήματος. Οι επιτυχόντες πρέπει να εγγραφούν στην Γραμματεία του ΠΜΣ εντός επτά (7) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης. Η εγγραφή του υποψηφίου είναι δυνατή μόνον εφόσον προσκομίσει βεβαίωση περάτωσης σπουδών ή επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου προπτυχιακών σπουδών ενός Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής ή άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής. Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν, αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

Αλλοδαποί υπότροφοι του Ι.Κ.Υ. και άλλων φορέων περιορισμένης (συνήθως δεκάμηνης) διάρκειας, καθώς και μεταπτυχιακοί φοιτητές-υπότροφοι προγραμμάτων κινητικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συναφών ρυθμίσεων είναι δυνατόν να πραγματοποιούν, ύστερα από απόφαση της ΣΕ, μέρος των σπουδών τους εντασσόμενοι ως υπεράριθμοι στο πρόγραμμα. Αντιστοίχως, φοιτητές του προγράμματος του Τμήματος, που εξασφαλίζουν υποτροφία κινητικότητας (π.χ. ΕΡΑΣΜΟΣ) ή άλλη, μπορούν να πραγματοποιήσουν μέρος των σπουδών τους σε Πανεπιστήμιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε άλλο Πανεπιστήμιο, με το οποίο έχει πρόγραμμα συνεργασίας το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ύστερα από απόφαση της ΣΕ.

5. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ), ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Για τους εργαζόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης. Οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας πρέπει αποδεδειγμένα να εργάζονται τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες την εβδομάδα και να προσκομίσουν σχετική σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση εργοδότη. Μερική φοίτηση προβλέπεται και για μη εργαζόμενους φοιτητές που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πλήρους φοίτησης για λόγους υγείας, οικογενειακούς, στράτευσης κ.ά. Η διάρκεια μερικής φοίτησης δεν μπορεί να ξεπερνά τα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα. Η επιλογή της πλήρους ή μερικής φοίτησης γίνεται κατά την εγγραφή του υποψηφίου στο ΠΜΣ και είναι οριστική.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής πλήρους φοίτησης με αίτησή του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) ημερολογιακούς μήνες. Οι έξι μήνες της αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης. Η αναστολή χορηγείται μόνο για εξαιρετικά σοβαρούς λόγους υγείας, εφόσον η ΣΕ τους κρίνει απολύτως αιτιολογημένους και τεκμηριωμένους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η ΣΕ έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει άλλους πολύ σοβαρούς λόγους αναστολής και να αποφαίνεται αναλόγως.

6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να ολοκληρώσει επιτυχώς έξι σεμινάρια και την Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία ειδίκευσης (ΜΔΕ). Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης. Η θεματολογία και η βιβλιογραφία των μαθημάτων περιέχονται στον Οδηγό Σπουδών, ο οποίος αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος ετησίως. Τα σεμινάρια είναι εξαμηνιαία. Οι σεμιναριακές εργασίες αντιστοιχούν προς 15 πιστωτικές μονάδες (ECTS) η καθεμία και η ΜΔΕ προς 30 πιστωτικές μονάδες (ECTS), οπότε για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά 120 πιστωτικές μονάδες (ECTS). Τα μαθήματα διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα με δυνατότητα προσφοράς μαθημάτων στην αγγλική από επισκέπτη καθηγητή προερχόμενο από ΑΕΙ της αλλοδαπής.

Για κάθε φοιτητή ορίζεται ένας επόπτης σπουδών. Επόπτες σπουδών μπορούν να είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που συμμετέχουν στο ΠΜΣ και προσφέρουν στη διάρκεια των 4 εξαμήνων ένα τουλάχιστον σεμιναριακό μάθημα. Οι επόπτες ορίζονται από την ΣΕ στην αρχή των σπουδών, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα επιστημονικά ενδιαφέροντα και την αντίστοιχη πρόταση του υποψηφίου. Η ΣΕ και ο

επόπτης έχουν την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή. Κάθε φοιτητής μπορεί να παρακολουθεί σε κάθε εξάμηνο μέχρι και τρία σεμιναριακά μαθήματα, σύμφωνα με το προσωπικό του πρόγραμμα, το οποίο διαμορφώνεται κατά τις ρυθμίσεις του κανονισμού και σε συνεργασία με τον επόπτη του, ο οποίος ενημερώνει στη συνέχεια γραπτώς την ΣΕ.

Από το σύνολο των σεμιναριακών μαθημάτων τουλάχιστον τέσσερα (4) πρέπει να προέρχονται από τον κατάλογο των μαθημάτων της ειδίκευσης, στην οποία έχει εγγραφεί ο φοιτητής, ή συγγενών ειδικεύσεων, σύμφωνα με την πρόταση του επόπτη, ή από μαθήματα της ίδιας ειδίκευσης σε ομοταγές αναγνωρισμένο ίδρυμα της αλλοδαπής στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα υπόλοιπα δύο σεμινάρια μπορούν να επιλέγονται από άλλες ειδικεύσεις του ίδιου ΠΜΣ ή άλλων ΠΜΣ του Τμήματος ή άλλου πανεπιστημιακού Τμήματος ή αναγνωρισμένου ερευνητικού Κέντρου, με την σύμφωνη γνώμη του επόπτη καθηγητή, εφόσον εξασφαλίζεται η αντιστοιχία των πιστωτικών μονάδων (ECTS).

Υπάρχει επίσης η δυνατότητα ένα από τα έξι σεμινάρια να έχει τη μορφή «ελεύθερης σεμιναριακής εργασίας» και να σχετίζεται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Τμήματος, αλλά αφορά στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή. Εν προκειμένω ως επόπτης μπορεί να ορισθεί μέλος ΔΕΠ του Τμήματος ή εξειδικευμένος εξωτερικός συνεργάτης. Ο επόπτης της «ελεύθερης σεμιναριακής εργασίας» παρακολουθεί την εργασία του μεταπτυχιακού φοιτητή ανελλιπώς και συναντάται μαζί του ανά 15ήμερο. Η εργασία παραδίδεται γραπτή και παρουσιάζεται ολοκληρωμένη σε ειδικό σεμινάριο στο τέλος του εξαμήνου. Τα μαθήματα των εξωτερικών συνεργατών του ΠΜΣ εντάσσονται στο πρόγραμμα του ΠΜΣ του Τμήματος ύστερα από έγκριση της ΣΕ.

A. Το πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

1. Ειδίκευση: Προϊστορική Αρχαιολογία

A' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, I	3	15
Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, II	3	15
Σύνολο	6	30

B' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, III	3	15

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, IV	3	15
Σύνολο	6	30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, V	3	15
Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, VI	3	15
Σύνολο	6	30

Δ' Εξάμηνο		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		
Σύνολο		30

2. Ειδίκευση: Κλασική Αρχαιολογία

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Κλασική Αρχαιολογία I	3	15
Κλασική Αρχαιολογία II	3	15
Σύνολο	6	30

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Κλασική Αρχαιολογία III	3	15
Κλασική Αρχαιολογία IV	3	15
Σύνολο	6	30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Κλασική Αρχαιολογία V	3	15
Κλασική Αρχαιολογία VI	3	15
Σύνολο	6	30

Δ' Εξάμηνο		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		
Σύνολο		30

3. Ειδίκευση: Αρχαία Ιστορία

Α΄ Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Αρχαία Ιστορία I: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία	3	15
Αρχαία Ιστορία II: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία	3	15
Σύνολο	6	30

Β΄ Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Αρχαία Ιστορία III: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία	3	15
Αρχαία Ιστορία IV: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία	3	15
Σύνολο		30

Γ΄ Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής (2 ανά φοιτητή)	Διδ. ώρες	ECTS
Σεμινάριο διεύρυνσης I: ευρύτερα ζητήματα μελέτης του Αρχαίου Κόσμου	3	15
Σεμινάριο διεύρυνσης II: ευρύτερα ζητήματα μελέτης του Αρχαίου Κόσμου	3	15
Σύνολο		30

Δ΄ Εξάμηνο		
		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		
Σύνολο		30

B. Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

1. Ειδίκευση: ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Α΄ Εξάμηνο

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, I

Εξετάζονται ζητήματα αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού στο Αιγαίο κατά την Εποχή του Χαλκού.

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, II

Εξετάζονται ζητήματα αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού από την Νεολιθική περίοδο έως και το τέλος της Εποχής του Χαλκού στο Αιγαίο και την Βαλκανική με αναφορές και συγκρίσεις στις λοιπές περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου.

Β΄ Εξάμηνο

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, III

Εξετάζονται ζητήματα οικιστικής και ταφικής αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού, εξωτερικών σχέσεων στο Αιγαίο και την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου από την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού έως και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, IV

Εξετάζονται ζητήματα αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού του Αιγαίου από την Πρώιμη έως και την Ύστερη Εποχή του Χαλκού.

Γ' Εξάμηνο

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, V

Εξετάζονται ζητήματα οικιστικής και ταφικής αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού, εξωτερικών σχέσεων στην Κύπρο από την Νεολιθική έως και την Ύστερη Εποχή του Χαλκού.

Εμβάθυνση σε θέματα του Προϊστορικού και Πρωτοϊστορικού Πολιτισμού του Αιγαίου, της Κύπρου και της Εγγύς Ανατολής, VI

Εξετάζονται ζητήματα οικιστικής και ταφικής αρχιτεκτονικής και τέχνης, κοινωνικής οργάνωσης, οικονομίας και παραγωγής, θρησκείας και τελετουργικού τυπικού, εξωτερικών σχέσεων στο Αιγαίο και την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου από την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού έως και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.

Ελεύθερη σεμιναριακή εργασία

Η «ελεύθερη σεμιναριακή εργασία» σχετίζεται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Τμήματος, αλλά αφορά στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή.

2. Ειδίκευση: ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Α' Εξάμηνο

Κλασική Αρχαιολογία I

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Κλασική Αρχαιολογία II

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Β' Εξάμηνο

Κλασική Αρχαιολογία III

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Κλασική Αρχαιολογία IV

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Ελεύθερη σεμιναριακή εργασία

Η «ελεύθερη σεμιναριακή εργασία» σχετίζεται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Τμήματος, αλλά αφορά στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή.

Γ' Εξάμηνο

Κλασική Αρχαιολογία V

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

Κλασική Αρχαιολογία VI

Το μάθημα προσφέρει συστηματική και εξειδικευμένη μελέτη θεμάτων κλασικής αρχαιολογίας από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου έως και τους Αυτοκρατορικούς χρόνους. Εξετάζονται βασικές κατηγορίες της κλασικής τέχνης από την άποψη της τυπολογίας, της μορφολογίας, της εικονογραφίας και της τεχνικής. Γίνεται επίσης αναλυτική αναφορά σε προβλήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και χρήσης των πηγών.

3. Ειδίκευση: ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α΄ Εξάμηνο

Αρχαία Ιστορία I: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία

Εμβάθυνση στην ιστορία του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Αρχαία Ιστορία II: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία

Εμβάθυνση στην ιστορία του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Β΄ Εξάμηνο

Αρχαία Ιστορία III: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία

Εμβάθυνση στην ιστορία του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Αρχαία Ιστορία IV: θέματα εμβάθυνσης στην Αρχαία Ιστορία

Εμβάθυνση στην ιστορία του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Γ΄ Εξάμηνο

Σεμινάριο διεύρυνσης I: ευρύτερα ζητήματα μελέτης του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Σεμινάριο διεύρυνσης II: ευρύτερα ζητήματα μελέτης του Αρχαίου Κόσμου στον ελληνικό και τον ευρύτερο μεσογειακό χώρο από τους αρχαϊκούς έως τους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Ελεύθερη σεμιναριακή εργασία

Η «ελεύθερη σεμιναριακή εργασία» σχετίζεται με θέμα εξειδικευμένο, το οποίο δεν προσφέρεται στο Πρόγραμμα των σεμιναρίων του Τμήματος, αλλά αφορά στα ειδικά ερευνητικά ενδιαφέροντα του σπουδαστή.

7. ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας. Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία εκπονείται κατά το τέταρτο ακαδημαϊκό εξάμηνο σπουδών.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν ανελλιπώς τα σεμιναριακά μαθήματα και να

ακολουθούν τους κανονισμούς του κάθε σεμιναριακού μαθήματος και τις οδηγίες του διδάσκοντος. Φοιτητής που θα απουσιάσει πέραν των δύο (2) συναντήσεων σε κάθε σεμιναριακό μάθημα χάνει το δικαίωμα της παρακολούθησής του. Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Κάθε σεμιναριακό μάθημα ολοκληρώνεται με την προφορική παρουσίαση και την έντυπη υποβολή εργασίας έκτασης 5.000-7.000 λέξεων. Η εργασία παραδίδεται έως τέσσερις εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου και ο βαθμός κατατίθεται σε ηλεκτρονικό βαθμολόγιο που τηρεί η Γραμματεία, σύμφωνα με χρονοδιάγραμμα που ορίζει η ΣΕ (30 Απριλίου για το χειμερινό εξάμηνο και 30 Σεπτεμβρίου για το εαρινό εξάμηνο).. Μετά την παρέλευση των προβλεπόμενων ημερομηνιών δεν υπάρχει δυνατότητα βαθμολόγησης. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Για να θεωρηθεί επιτυχής η παρακολούθηση σεμιναρίων ορίζεται ως βάση ο βαθμός πέντε (5). Στο τέταρτο εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση της ΜΔΕ. Η ΣΕ, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, καθώς και ο προτεινόμενος επιβλέπων (αν δεν έχει ορισθεί ήδη από την έναρξη των μεταπτυχιακών σπουδών του) και, επίσης, επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρ. 34, Ν. 4485/2017). Ο Επιβλέπων της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι μέλος ΔΕΠ του οικείου Τμήματος. Τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ, ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του αρ. 13Α, Ν. 4310/2014 και της Ακαδημίας Αθηνών, επισκέπτες καταξιωμένοι επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο.

Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ είναι τα ελληνικά. Τα αγγλικά επιλέγονται εφόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι και υπάρξει σχετική θετική απόφαση της ΣΕ. Το αντικείμενο της ΜΔΕ πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα, να καταρτισθεί σύμφωνα με την επιστημονική μεθοδολογία του γνωστικού αντικειμένου, να περιλαμβάνει προσωπική συμβολή του γράφοντος στην έρευνα και να καταδεικνύει την συνθετική του ικανότητα. Η έκταση της ΜΔΕ ορίζεται μεταξύ 20.000-30.000 λέξεων περιλαμβανομένων των σημειώσεων, όχι όμως της βιβλιογραφίας, των περιεχομένων, λοιπών πινάκων και εικονογράφησης. Το κυρίως κείμενο πρέπει να είναι γραμμένο με γραμματοσειρά Times New Roman μεγέθους 12 σε 1,5 διάστιχο και πλήρη στοίχιση. Οι σημειώσεις πρέπει να είναι γραμμένες με γραμματοσειρά Times New Roman μεγέθους 10, σε μονό διάστιχο και πλήρη στοίχιση. Το εξώφυλλο έχει λευκό υπόβαθρο. Χρησιμοποιείται 1,5 διάστιχο και στοίχιση στο κέντρο. Στην άνω αριστερά γωνία τοποθετείται το επίσημο λογότυπο του Πανεπιστημίου. Στο ανώτερο μέρος του εξωφύλλου αναγράφονται σε διαφορετικές παραγράφους τα εξής:

- Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ιστορία και Αρχαιολογία του Αρχαίου Κόσμου: από την Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Ειδίκευση «...» (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Ο τίτλος της ΜΔΕ (γραμματοσειρά Times New Roman 18)
- Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Το ονοματεπώνυμο του φοιτητή (γραμματοσειρά Times New Roman 14)
- Τα ονόματα και η βαθμίδα των τριών βαθμολογητών (γραμματοσειρά Times New Roman 14)

Στο κατώτερο μέρος του εξωφύλλου με γραμματοσειρά Times New Roman 14 και στοίχιση στο κέντρο αναγράφεται: Αθήνα, (έτος υποβολής εργασίας). Στη ΜΔΕ συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά σύντομη περίληψη στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (έως 200 λέξεις εκάστη).

Η ΜΔΕ κατατίθεται στον επόπτη και στα λοιπά δύο μέλη της επιτροπής σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή μέχρι την 31η Ιουλίου κάθε έτους. Μετά τον έλεγχο της γραπτής εργασίας από την επιτροπή, η τελική έγκριση της ΜΔΕ γίνεται μετά την προφορική υποστήριξη της ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρ. 34, Ν. 4485/2017). Η τριμελής εξεταστική επιτροπή έχει την ευθύνη του ακριβούς προσδιορισμού της ημερομηνίας της προφορικής εξέτασης, και, πάντως, το αργότερο έως την 30ή Σεπτεμβρίου κάθε έτους (εκτός εκτάκτων περιπτώσεων ανωτέρας βίας). Τυχόν καθυστέρηση ή αμέλεια προσδιορισμού του χρόνου προφορικής υποστήριξης βαρύνει την εξεταστική επιτροπή και όχι τον φοιτητή.

Οι ΜΔΕ αξιολογούνται με βαθμό της κλίμακας από ένα (1) έως 10 (δέκα) με ενδιάμεσες διαβαθμίσεις. Η τελική βαθμολογία της ΜΔΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών βαθμολογητών. Σε περίπτωση απόκλισης μεγαλύτερης των 3 μονάδων μεταξύ του ανώτερου και του κατώτερου βαθμού από αυτούς που κατέθεσαν οι τρεις εξεταστές, η ΣΕ ορίζει τέταρτο βαθμολογητή, του οποίου ο βαθμός υπολογίζεται μαζί με τους δύο εγγύτερους ήδη υποβληθέντες βαθμούς για τον υπολογισμό του μέσου όρου. Ο τελικός βαθμός του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών προκύπτει με ποσοστό 50% από τον μέσο όρο των βαθμολογιών στις έξι σεμιναριακές εργασίες και 50% από το βαθμό της διπλωματικής εργασίας. Επιτυχής θεωρείται η αποφοίτηση με συνολικό βαθμό όχι χαμηλότερο του 7 (επτά).

Οι ΜΔΕ, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή και πριν από την ορκωμοσία του υποψηφίου, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ. Πριν από την ορκωμοσία, ο υποψήφιος υποχρεούται να καταθέσει στη Γραμματεία του ΠΜΣ την σχετική βεβαίωση υποβολής της ΜΔΕ στο ανωτέρω Ψηφιακό Αποθετήριο. Το Τμήμα δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα, τον τίτλο της ΜΔΕ και έναν σύνδεσμο προς το Ψηφιακό Αποθετήριο.

8. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α΄ Κύκλου Σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και την διδασκαλία (παρ.3, αρ.34, Ν.4485/2017). Η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (Φ με Α) συμβάλλει στην επίτευξη ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και ανάγκες, μέσω της παροχής προσαρμογών στο περιβάλλον, Υποστηρικτικών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Υπηρεσιών Πρόσβασης.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις σε εργαστήρια, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά. Ανά διετία προβλέπεται οργάνωση μιας τουλάχιστον ημερίδας του ΠΜΣ, κατά την οποία παρουσιάζονται με μορφή ανακοινώσεων οι ΜΔΕ, καθώς και τα προσωρινά συμπεράσματα διδακτορικών διατριβών που είναι σε εξέλιξη. Η ημερίδα αυτή είναι δημόσια και γνωστοποιείται, με κατάλληλο τρόπο, στα μέλη της αντίστοιχης επιστημονικής κοινότητας.

Η Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει την διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- το ποσοστό απουσιών φοιτητή ξεπερνά το 15% στο σύνολο των μαθημάτων ενός εξαμήνου,
- ο φοιτητής δεν ολοκληρώσει επιτυχώς τουλάχιστον δύο σεμινάρια κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων εξαμήνων των σπουδών του,
- εάν δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το σύνολο του προγράμματος εντός των τακτών χρονικών ορίων,
- υπερβεί την μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχει παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις περί πειθαρχικών παραπτώματων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσής του,
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν.2121/93) κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών του.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ.1., άρ.44, Ν.4485/2017), σύμφωνα με την διαδικασία που προτείνει η ΣΕ και εγκρίνει η Συνέλευση του Τμήματος. Η αξιολόγηση του ΠΜΣ γίνεται σύμφωνα με άρ.44, Ν.4485/2017.

Η καθομολόγηση γίνεται τον Ιανουάριο, τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο κάθε έτους στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του ΠΜΣ απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα» στις εξής τρεις ειδικεύσεις:

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Αρχαία Ιστορία

Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωρισθεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος (Diploma Supplement).

9. ΥΠΟΔΟΜΗ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΜΣ

Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ διατίθενται αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα, τα εργαστήρια και το Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από την Γραμματεία του ΠΜΣ, η οποία στελεχώνεται προς το παρόν από ένα άτομο.

Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από:

- α) τον προϋπολογισμό του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και των συνεργαζόμενων για την οργάνωσή του φορέων σύμφωνα με το άρθρο 43,
- β) τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
- γ) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα,
- δ) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
- ε) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
- στ) μέρος των εσόδων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.)
- ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και

των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρ.44, Ν.4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρ.44, Ν.4485/2017).

Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του Ν.4485/2017.

10. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος,
- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός και εάν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,
- ομότιμους καθηγητές (άρθρο. 69, Ν.4386/2016) και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος,
- διδάσκοντες σύμφωνα με το Π.Δ. 407/1980 (Α' 112),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους κάτοχους διδακτορικού διπλώματος, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος για την διεξαγωγή διδακτικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με την σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. (παρ. 7, άρ. 29, Ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης το Τμήματος ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του αρ. 13Α, Ν. 4310/2014 και της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους που κατέχουν διδακτορικό δίπλωμα με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,
- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρ. 16, Ν.4009/2011)
- ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 & 6, αρ. 36, Ν.4485/2017).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του ΠΜΣ γίνεται ύστερα από εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος.

3. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2019-2020:

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

3α. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ – PREHISTORIC ARCHAEOLOGY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - WINTERSEMESTER	
1901	Θρησκεία και λατρευτικές πρακτικές στην προϊστορική Κρήτη και Κύπρο, με έμφαση στην Ύστερη Χαλκοκρατία <i>E. Μαντζουράνη</i> Religion and ritual practices in prehistoric Crete and Cyprus, with emphasis on the Late Bronze Age. <i>E. Mantzourani</i>
1903	Ο sir Arthur Evans και ο «Μινωικός πολιτισμός» του στο στόχαστρο της σύγχρονης κριτικής σκέψης <i>A. Πλάτων</i> Sir Arthur Evans and his “Minoan civilization” under the probe of modern critical thought <i>L. Platon</i>
1905	Θεωρητικές προσεγγίσεις στις έννοιες της αξίας και της κοινωνικής οργάνωσης <i>Γ. Βαβουρανάκης</i> Theoretical approaches to the concepts of value and social organisation <i>G. Vavouranakis</i>
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER	
1902	Το θαλάσσιο περιβάλλον: Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις των ελληνικών θαλασσών <i>A. Καραλή – Γ. Φερεντίνος (καθ., Πανεπιστήμιο Πατρών)</i> The marine environment: A Geoarchaeological and Bioarchaeological approach of the Greek Seas”. <i>L. Karali – G. Ferentinos (prof., University of Patras)</i>
1904	Μεθοδολογικά ζητήματα στην προσέγγιση και μελέτη προϊστορικών κεραμικών συνόλων <i>Γ. Παπαδάτος – Ch. M. Hale (επικ. καθ., O.P.Jindal Global University, Ινδία), με τη συνεργασία της Α. Μπαλιτσάρη (postdoc., Université Catholique de Louvain, Βέλγιο)</i> Methodological issues in the approach and study of prehistoric ceramic assemblages

	<i>Y. Papadatos– Ch. M. Hale (asst. prof., O.P Jindal Global University, Ινδία) – A. Balitsari (post doc., Université Catholique de Louvain, Βέλγιο)</i>
1906	Η Μεσοελλαδική Εποχή – περίοδος κρίσης ή μεταμόρφωσης; <i>A. Χασιακού</i> The Middle Helladic Period – a period of crisis or of transformation? <i>A. Hassiacou</i>
1908	Ταφικά έθιμα και κοινωνική μνήμη. Παραδείγματα από τον Αιγαϊακό χώρο και την ανατολική Μεσόγειο κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου <i>K. Κοπανιάς με τη συνεργασία του I. Βοσκού (postdoc., ΕΚΠΑ)</i> Burial customs and social memory: examples from the Aegean area and the eastern Mediterranean during the Late Bronze and Early Iron Age <i>K. Koranias with the cooperation of I. Voskos (post doc., NKUA)</i>
1946	Η Μεσολιθική εποχή στην Ανατολική Μεσόγειο: σύγχρονες έρευνες και νέα δεδομένα <i>Γ. Κουρτέση-Φιλιππάκη με τη συνεπικουρία της Π. Ελεφάντη (postdoc))</i> The Mesolithic in the Eastern Mediterranean: current research and new evidence <i>Georgia Kourtessi-Philippakis with the cooperation of P. Elefanti (post doc.)</i>

3β. ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ – CLASSICAL ARCHAEOLOGY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
1907	Η αρχιτεκτονική της ηπειρωτικής Ελλάδας <i>X. Κανελλόπουλος</i> The Architecture of Mainland Greece <i>Ch. Kanellopoulos</i>
1909	<i>Creta Romana: Όψεις της κρητικής αρχαιολογίας κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο</i> <i>Στ. Κατάκης</i> <i>Creta Romana: Aspects of Cretan archaeology during the Roman period</i> <i>St. Katakis</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER

1910	Ο Πausανίας και η Παλαιά Ελλάδα: περιήγησις, θεωρία, πολιτισμική μνήμη <i>Δ. Πλάντζος</i> Pausanias and <i>Old Greece: periegesis, theoria, cultural memory</i> <i>D. Plantzos</i>
1912	Οικιστική Αρχαιολογία <i>Δ. Ανδριανού (δ/ντρια ερευνών EIE/TEPA)</i> Domestic Archaeology <i>D. Andrianou (dir. of research NHRF/SGRA)</i>

3γ. ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ – ANCIENT HISTORY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
1911	Έγκλημα και τήρηση της τάξης στο ανατολικό τμήμα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας <i>N. Γιαννακόπουλος</i> Crime and Preservation of Order in the Eastern Part of the Roman Empire <i>N. Giannakopoulos</i>
1913	Ρωμαϊκή εξουσία και τοπικές κοινωνίες <i>N. Γιαννακόπουλος – Μ.-Γ. Παρισάκη (δ/ντρια ερευνών EIE/TEPA)</i> Roman Power and Local Societies <i>N. Giannakopoulos – M.-G. Parisaki (dir. of research NHRF/SGRA)</i>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - SPRING SEMESTER	
1914	Πολιτικά, κοινωνικά και θρησκευτικά φαινόμενα της ελληνιστικής εποχής: οι επιγραφικές μαρτυρίες <i>Σ. Ανεζίρη</i> Politics, Society and Religion in the Hellenistic period: the epigraphic evidence <i>S. Aneziri</i>
1916	Τρέχοντα ερευνητικά προβλήματα ελληνιστικής και ρωμαϊκής ιστορίας <i>Κ. Μπουραζέλης</i> Current Research Problems of Hellenistic and Roman History <i>C. Buraselis</i>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2018-2019

3α. Σεμινάρια ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ελένη Μαντζουράνη– Eleni Mantzourani

Χειμερινό εξάμηνο– Winter Semester

Τίτλος: Θρησκεία και λατρευτικές πρακτικές στην προϊστορική Κρήτη και Κύπρο, με έμφαση στην Ύστερη Χαλκοκρατία.

Subject: Religion and ritual practices in prehistoric Crete and Cyprus, with emphasis on the Late Bronze Age.

Περίληψη: Στόχος του σεμιναρίου αυτού είναι η διερεύνηση των θρησκευτικών αντιλήψεων και λατρευτικών πρακτικών των κοινωνιών της προϊστορικής Κρήτης και Κύπρου, ιδιαίτερα κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού. Το θέμα προσεγγίζεται σε δύο επίπεδα. Πρώτον, εξετάζονται τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα θέσεων, οι οποίες παραδοσιακά θεωρούνται ιεροί χώροι επί τη βάσει της δομής και της σκευής τους. Στη δομή εγγράφονται στοιχεία όπως η οργάνωση του χώρου και η παρουσία σταθερών κατασκευών με ιερό χαρακτήρα, ενώ στην σκευή περιλαμβάνονται κινητά ευρήματα με εξειδικευμένη χρήση, όπως πήλινα και λίθινα αγγεία, ειδώλια κατασκευασμένα από διάφορα υλικά και άλλα. Σε δεύτερο επίπεδο μελετώνται οι σχετικές παραστάσεις στην εικονογραφία και οι ποικίλες ερμηνείες που έχουν εκφραστεί αναφορικά με το περιεχόμενό τους. Στον όρο εικονογραφία συμπεριλαμβάνονται κυρίως οι απεικονίσεις στη μεγάλη ζωγραφική, τη σφραγιδογλυφία, τα πήλινα ομοιώματα και/ή παραστάσεις σε άλλα μέσα. Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο θα συζητηθούν μία σειρά προβλημάτων, όπως η ταύτιση των επίσημων και ανεπίσημων χώρων λατρείας, οι ιδιότητες της θεότητας ή των θεοτήτων, ο χαρακτήρας των τελετουργιών και η ενδεχόμενη σύνδεση της θρησκείας με τις ομάδες άσκησης εξουσίας.

Summary: This seminar aims at the research of religious beliefs and ritual practices of the societies of prehistoric Crete and Cyprus, particularly during the Late Bronze Age. The subject is approached at two levels. First, the architectural remains of sites, traditionally considered as sacred places, on the basis of their design and equipment, are examined. The term design includes issues like the organization of space and the presence of structures with religious character, while equipment refers to objects of specialized use, as for instance clay and stone vessels, figurines made of different materials and other. At a second level, the relevant iconographic representations and the various interpretations suggested regarding their meaning will be studied. The term iconography includes mainly representations on fresco paintings, seal engraving,

the clay models and/or representations in other means. Within this larger context a series of problems will be discussed: the identification of formal and informal areas of worship, the status of deity or deities, and the character of the ceremonies and the possible association of religion with groups exercising power.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- CMS (Corpus der minoischen und mykenischen Siegel)*, επιμ. F. Matz και H. Biesantz, Berlin 1964-2000, Mainz 2002-.
- Betancourt, P. 2007. *Introduction to Aegean Art*. Philadelphia.
- Brecoulaki, H., J. Davis, L. Stocker και Sh. Stocker, επιμ. 2015. *Mycenaean Wall Painting in Context. New Discoveries, Old Finds Reconsidered*. Αθήνα.
- Hitchcock, L. 2000. *Minoan Architecture: A Contextual Analysis*. SIMA 155. Jonsered.
- Hägg, R., επιμ. 1997. *The Function of "Minoan Villa."* Stockholm.
- Hägg, R., και N. Marinatos, επιμ. 1987. *The Function of the Minoan Palaces*, Stockholm.
- Immerwahr, S. A. 1989. *Aegean Painting in the Bronze Age*, Philadelphia.
- Μαντζουράνη, Ε. 2001. *Η Αρχαιολογία της Προϊστορικής Κύπρου*, Αθήνα.
- Μαντζουράνη, Ε. 2002. *Προϊστορική Κρήτη - Τοπογραφία και Αρχιτεκτονική*, Αθήνα.
- Marinatos, N. 1993. *Minoan Religion: Ritual, Image and Symbol*, Columbia, South Carolina.
- Nilsson, M. ²1998. *Minoan-Mycenaean Religion and its Survival in the Greek Religion*, Lund.
- Pararas, Y. 2008. *Immovable Offertory Installations in Late Bronze Age Cyprus*, SIMA Pocket-book 174, Säverlanden.
- Preziosi D. και L. Hitchcock, 1999. *Aegean Art and Architecture*, Oxford.
- Rutkowski, B. 1986. *The Cult Places of the Aegean*, New Haven – London.
- Webb J. M. 1999. *Ritual Architecture, Iconography and Practice in Cypriot Bronze Age*, SIMA Pocket-book 75. Jonsered.

Λευτέρης Πλάτων – Lefteris Platon

Χειμερινό εξάμηνο–Winter Semester

Τίτλος: Ο sir Arthur Evans και ο «Μινωικός πολιτισμός» του στο στόχαστρο της σύγχρονης κριτικής σκέψης

Subject: Sir Arthur Evans and his “Minoan civilization” under the probe of modern critical thought

Περίληψη: Σκοπός του σεμιναρίου είναι να επανεξετάσει μερικές από τις ιδέες και ερμηνείες του Sir Arthur Evans για τον μινωικό πολιτισμό, κάτω από το πρίσμα των

σύγχρονων αρχαιολογικών ανακαλύψεων και θεωριών. Ανάμεσα σε άλλα, θα συζητηθούν το ζήτημα της χρονολόγησης των διαφόρων περιόδων της κρητικής Προϊστορίας, το πρόβλημα της παρουσίας των Μυκηναίων στην Κρήτη, το ζήτημα της «μινωικής ειρήνης» και εκείνο της κυριαρχίας των Μινωιτών στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, που οι επιστήμονες αποκάλεσαν «μινωική θαλασσοκρατία».

Summary: The aim of the seminar is to restudy some of the ideas and interpretations for the Minoan civilization given by Sir Arthur Evans, in the light of modern archaeological discoveries and theories. Among others, the question of dating the various periods of the Cretan Proto-history, the problem of the Mycenaean presence in Crete, the matter of the so-called “*paxminoica*” and that of the Minoan dominance on the Aegean and the East Mediterranean –which scholars have called as “Minoan thalassocracy”- will be discussed.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Αλεξίου, Στ. 1980. Προανακτορικές ακροπόλεις της Κρήτης, *Πεπραγμένα Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου (1976)* Α1. 9-22. Αθήνα.
- Bintliff, J. L. 1983. Structuralism and Myth in Minoan Studies, *Antiquity* 58:33-8.
- Driessen, J., I. Schoep και R. Laffineur, επιμ. 2002. *Monuments of Minos. Rethinking the Minoan Palaces*, Aegaeum 23, Liège: Université de Liège.
- Evans, A. 1921-35. *The Palace of Minos at Knossos*, I-IV. London.
- Evans, A. 1925. «The “Ring of Nestor”: A Glimpse into the Minoan After-World, and a Sepulchral Treasure of Gold Signet-Rings and Bead seals from Thisbê, Boiotia», *JHS* 45:1-75.
- Klynne, A. 1998. Reconstruction of Knossos: artist’s impressions, archaeological evidence and wishful thinking, *JMA* 11: 206-29.
- MacGillivray, J. A. 2002. *Μινώταυρος (Minotaur)*. Αθήνα: Ωκεανίδα
- Marinatos, N. 2015. *Sir Arthur Evans and Minoan Crete. Creating the Vision of Knossos*. London: I. B. Tauris.
- Momigliano, N. 1996. Evans, Mackenzie and the History of the Palace at Knossos, *JHS* 116:166-9.
- Niemeier, W. D. 1982. Mycenaean Knossos and the Age of Linear B, *SMEA* 23: 219-87.
- Niemeier, W. D. 1987. «On the Function of the “Throne Room” in the Palace of Knossos». Στο *The Function of Minoan Palaces*, επιμ. R. Hägg και N. Marinatos, 163-8. Stockholm: Svenska Institutet I Athen.
- Niemeier, W. D. 1988. «The Priest-King Fresco from Knossos». Στο *Problems in Greek Prehistory*, επιμ. E. B. French και K. A. Wardle, 235-44. Bristol: Bristol Classical Press.
- Palmer L. R. και J. Boardman. 1963. *On the Knossos Tablets*, Oxford: Clarendon Press.
- Starr, C. G. 1984. «Minoan Flower Lovers». Στο *Minoan Thalassocracy: Myth or Reality?*, επιμ. R. Hägg και N. Marinatos, 9-12. Stockholm: Svenska Institutet I Athen.

Ζώης, Α. 1996. *Κνωσός-Το εκστατικό όραμα*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Γιώργος Βαβουρανάκης – Giorgos Vavouranakis

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Τίτλος: Θεωρητικές προσεγγίσεις στις έννοιες της αξίας και της κοινωνικής οργάνωσης

Subject: Theoretical approaches to the concepts of value and social organisation

Περίληψη: Σκοπός του σεμιναρίου είναι να εξετάσει μερικές από τις ιδέες της νεώτερης και σύγχρονης φιλοσοφίας που έχουν επηρεάσει την αρχαιολογική σκέψη, καθώς αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με τον υλικό πολιτισμό. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις έννοιες του εμπορεύματος και των εμπορικών ανταλλαγών, του δώρου και των κοινωνικών σχέσεων και κατ' επέκταση του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνίας. Το σεμινάριο καλύπτει μέσω ενδεικτικών αναγνωσμάτων τη σκέψη των Μαρξ, Μωσ, Γκοντελιέ, Φουκώ, Μπουρντιέ, Γκίντενς, Λατούρ, ΝτεΛάντα. Οι φοιτήτριες/φοιτητές συζητούν τις απόψεις των παραπάνω καθ'αυτές και βρίσκουν συναφή αρχαιολογικά παραδείγματα εφαρμογής τους σχετικά με το προϊστορικό Αιγαίο (e-class: ARCH752).

Summary: The aim of the seminar is to examine several ideas of the modern and contemporary philosophy, which have influenced archaeological thinking, since they regard the relation of people to their material culture. Particular emphasis is given to the concepts of the commodity and trade relations, of the gift and social relations and by extension to the ways in which societies are organised and function. The seminar covers, through indicative readings, the thought of Marx, Mauss, Godelier, Foucault, Bourdieu, Giddens, Latour and DeLanda. The students discuss the views of the above authors themselves and find relevant archaeological examples of their application regarding the Prehistoric Aegean (e-class: ARCH752).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία/ Selected Bibliography

Bourdieu, P. 1977. *Outline of a theory of practice* (μετάφραση R. Nice). Καίμπριτζ: Cambridge University Press.

DeLanda, M. 2016. *Assemblage theory*. Εδιμβούργο: Edinburgh University Press.

Foucault, M., 1991. *Η τάξη του λόγου: εναρκτήριο μάθημα στο College de France-1970* (μετάφραση Χ. Χρηστίδης, Μ. Μαϊδάτσης). Αθήνα: Ηριδανός.

Giddens, A. 1984. *The constitution of society: outline of the theory of structuration*. Καίμπριτζ: Polity Press.

- Godelier, M. 2003. *Το αίνιγμα του δώρου* (Μετάφραση Α. Αγγελίδου). Αθήνα: Gutenberg.
- Graeber, D. 2001. *Toward an anthropological theory of value. The false coin of our own dreams*. Νέα Υόρκη και Houndmill: Palgrave.
- Hitchcock, L. 2008. *Theory for Classics: A Student's Guide*. Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge
- Latour, B. 2005. *Reassembling the social: an introduction to actor-network-theory*. Οξφόρδη: Oxford University Press.
- Marx K. 1978. *Κριτική της πολιτικής οικονομίας* (μετάφραση Φ. Φωτίου). Αθήνα: Θεμέλιο.
- Mauss, M. 1979. *Το δώρο: μορφές και λειτουργίες της ανταλλαγής στις αρχαϊκές κοινωνίες* (μετάφραση Α. Σταματοπούλου - Παραδέλλη). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Weiner, A. 1992. *Inalienable possessions. The paradox of keeping-while giving*. Los Angeles: UCLA Press.

Λίλιαν Καραλή - Γιώργος Φερεντίνος (καθ., Πανεπιστήμιο Πατρών)
Lilian Karali – George Ferentinos (prof., University of Patras)

Εαρινό εξάμηνο–Spring Semester

Τίτλος: Το θαλάσσιο περιβάλλον: Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές και προσεγγίσεις των ελληνικών θαλασσών

Subject: The marine environment: A Geoarchaeological and Bioarchaeological approach of the Greek Seas

Περίληψη: Για τον αρχαιολόγο είναι πολύ σημαντική η γνώση των βασικών γεωλογικών παραγόντων που επηρεάζουν τη ζωή και τη δράση του ανθρώπου και των ζώντων οργανισμών πάνω στη γη αλλά και μέσα στο νερό. Στο σεμινάριο θα εξετασθούν οι μέθοδοι τηλεπισκόπησης των θαλασσών και οι εφαρμογές άλλες στην προϊστορική αρχαιολογία. Οι μεταβολές άλλες στάθμης άλλες θάλασσας είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα καθώς κατά άλλες προϊστορικούς χρόνους έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην μετακίνηση αγαθών και ιδεών, στην ανάπτυξη ή εγκατάλειψη παράκτιων οικισμών.

Θα παρουσιαστούν επίσης οι μέθοδοι μελέτης καταλοίπων θαλασσίων οργανισμών (ιχθύες, μαλάκια) με στόχο την ερμηνεία αυτών των βιοαρχαιολογικών καταλοίπων και την συμβολή τους στην αρχαιολογική έρευνα .

Με την ολοκλήρωση του σεμιναριακού μαθήματος θα πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με το Εργαστήριο Θαλάσσιας Γεωλογίας του Τμήματος Γεωλογίας του Πανεπιστημίου Πατρών και την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων άσκηση στον Αργο-Σαρωνικό για την απόκτηση εμπειρίας στη χρήση συγχρόνων οργάνων/μεθοδολογιών αέριας και υποθαλάσσιας τηλεπισκόπησης. (βλ. Λεπτομέρειες στο e-class)

Summary: For the archaeologist the knowledge of the basic geological factors that influenced the life and the actions of the human being and the living organisms on land and in water is imperative. In this seminar will be examined the methods of detection of the sea paleoenvironment in prehistory. Variations of sea level and its consequences on human movements and on the evolution of coastal sites are a characteristic example for the transportation and exchange of goods and ideas as well as in the growth or abandonment of the coastal settlements during the prehistoric periods.

Methods for studying marine organisms (fish, molluscs) for the interpretation of these bioarcheological residues and their contribution to archaeological research will also be presented.

At the end of the seminar students will follow a seminar in the Argo-Saronicos Gulf, (co-organized by the Laboratory of Marine Geology & Physical Oceanography of Patras University and the Ephorate of Underwater Antiquities), about the use of remote sensing (aerial and underwater) surveying methodologies. (for more details e-class)

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Allen, K.M.S., S.W. Green και E.B.W. Zubrow. 1990. *Interpreting space: GIS and archaeology*. London.
- Αλματζή, Α. 2000. «Γενικά για λιμναίους οικισμούς». *Επτάκυκλος* 15: 82-86.
- Battarbee, R.W. 1988. «The use of Diatom Analysis in Archaeology: A review». *JAS15*: 621-44.
- Bocquet, A. 1984. *Archéologie des lacs et des rivières*. Annecy: Musée d' Annecy.
- Brown, A.G. 1997. *Alluvial geoarchaeology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Courty, M.A., P. Goldberg και R. Macphail. 1989. *Soils and micromorphology in archaeology*. Cambridge: Cambridge Manuals in Archaeology.
- Dincauze, D.F. 2000. *Environmental Archaeology. Principles and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ευθυμίουπουλος, Η., και Μ. Μοδινός. επιμ. 2000. *Το θαλάσσιο περιβάλλον*. Αθήνα: Διεπιστημονικό Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών Ερευνών (ΔΙΠΕ) / Ελληνικά γράμματα.
- Harrison S.P. και G. Digerfeldt. 1993. «European lakes as palaeohydrological and palaeoclimatic indicators». *Quaternary Science Reviews* 12: 233-248.
- Hassan, F. 1979. «Geoarchaeology: The geologist and archaeology». *American Antiquity* 44: 207-270.
- Higgins, M.D. και R. Higgins. 1996. *Geological companion to Greece and the Aegean*. New York / London: Cornell University. Press / Duckworth Publishers, Ithaca.

- Jones, R.E., B.S.J. Isserlin, V. Karastathis, S.P. Papamarinopoulos και G.E. Syrides, et.al., 2000. «Exploration of the Canal of Xerxes, Northern Greece: the role of Geophysical and other techniques». *Archaeological Prospection* 7: 147-170.
- Karali, L. 1999. *Shells in Aegean Prehistory*, BAR-IS 761, Oxford.
- Καραλή, Λ. 2008. «Αρχαιολογία και θαλάσσιο περιβάλλον». Στο *Το θαλάσσιο Περιβάλλον*, επιμ. Η. Ευθυμίου και Μ. Μοδινός, 13-22. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Καραλή, Λ. 2005. *Περιβαλλοντική Αρχαιολογία*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Καραλή, Λ. και Γ. Φερεντίνος. επιμ. 2015. *Τετράδια Γεωαρχαιολογίας*. Συλλογικό έργο. Αθήνα: ΟΛΚΟΣ.
- Karastathis, V.K., S. Papamarinopoulos και R.E. Jones. 2001. «2-D velocity structure of the buried ancient canal of Xerxes; an application of seismic methods in archaeology». *Journal of Applied Geophysics* 47: 29-43.
- Kraft, J.C. et.al., 1977. «Palaeogeographic reconstructions of coastal Aegean archaeological sites». *Science* 195: 941-47.
- Kraft, J., G. Rapp J. Gifford, και S. Aschenbrenner. 2005. «Coastal Change and Archaeological Settings in Elis». *Hesperia* 74: 1-39.
- Raikes, R. και L. Water. 1984. *Weather and prehistory*. 2nd ed. New Jersey.

Γιάννης Παπαδάτος, Christopher M. Hale (επίκ. καθ., O.P.Jindal Global University, Ινδία), με τη συνεργασία της **Ανθής Μπαλιτσάρη** (post doc., Université Catholique de Louvain, Βέλγιο)

Yiannis Papadatos, Christopher M. Hale (asst. prof., O.P Jindal Global University, India), with the cooperation of **Anthi Balitsari** (post doc., Université Catholique de Louvain, Belgium)

Εαρινό εξάμηνο – Spring semester

Τίτλος: Μεθοδολογικά ζητήματα στην προσέγγιση και μελέτη προϊστορικών κεραμικών συνόλων

Subject: Methodological issues in the approach and study of prehistoric ceramic assemblages

Περίληψη: Θέμα του σεμιναρίου είναι η κριτική προσέγγιση των μεθόδων που έχουν εφαρμοστεί τις τελευταίες δεκαετίες στη μελέτη κεραμικών συνόλων της αιγαιακής προϊστορίας, με έμφαση στην Πρώιμη και στη Μέση Εποχή του Χαλκού. Σκοπός αυτής της κριτικής είναι η διαμόρφωση συνδυασμένων μεθόδων προσέγγισης, οι οποίες εκτός από την παραδοσιακή τυπολογική μελέτη (σχήματα και κεραμικοί ρυθμοί) θα περιλαμβάνουν επίσης:

1) τη μακροσκοπική αναγνώριση των κεραμικών υλών

- 2) τη μελέτη της τεχνολογίας κατασκευής
 - 3) τις μεθόδους αρχαιομετρικών αναλύσεων και τα κριτήρια επιλογής των δειγμάτων
 - 4) την συγκεκριμένη προσέγγιση με βάση το πλαίσιο εύρεσης και χρήσης της κεραμικής
 - 5) τη μελέτη και ερμηνεία της γεωγραφικής κατανομής των κεραμικών
 - 6) την εφαρμογή στατιστικών αναλύσεων σε μεγάλα κεραμικά σύνολα
- Τα αποτελέσματα των παραπάνω συνδυασμένων μεθόδων προσέγγισης θα χρησιμοποιηθούν για τη μελέτη των κοινωνικών παραμέτρων της παραγωγής, χρήσης και διακίνησης των αρχαίων κεραμικών, και την αξία της μελέτης των κεραμικών συνόλων για την ανασύνθεση ζητημάτων όπως η τεχνική εξειδίκευση, η οικονομία, και η κοινωνικοπολιτική οργάνωση των κοινοτήτων του προϊστορικού Αιγαίου.

Summary: Subject of the seminar is a critical analysis of the various methods applied so far in the study of prehistoric ceramic assemblages, with special emphasis on the Early and Middle Bronze Age. Aim of this critical approach is the formation of holistic and integrated methods, which, apart from the traditional typological study (shapes and wares) also include:

- 1) macroscopic identification of ceramic fabrics
- 2) study of ceramic production technology
- 3) archaeometric analyses and methods of sampling
- 4) contextual approach on the basis of the contexts of function and use
- 5) consumption and distributive practices
- 6) computer applications and statistical analysis of large ceramic datasets

The result of the aforementioned methods will be used for the study of the social parameters of the production, function and distribution of ancient ceramics, and the importance of the study of ceramic assemblages for the reconstruction of complex issues such as technical specialization, economy, and the sociopolitical organization of prehistoric Aegean communities.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία/ Selected Bibliography

- Costin, C.L. 1991. «Craft Specialization: Issues in defining, documenting, and explaining the organization of production». *Archaeological Method and Theory* 3: 1-56.
- Dobres, M.-A. και C.R. Hoffman 1999. *The Social Dynamics of Technology. Practice, Politics and World Views*. Washington και London: Smithsonian Institution Press.
- Orton, C. και Hughes M. 2013. *Pottery in Archaeology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Νοδάρου, Ε. 2011. «Ανάλυση αρχαίας κεραμικής: Χαρακτηρισμός, προέλευση, τεχνολογία». Στο *Αρχαιο-ολικά*, επιμ. Ι. Λυριτζής και Ν. Ζαχαριάς, 63-101. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Prudence Rice, M. 1987. *Pottery analysis, a sourcebook*. Chicago: The University of Chicago Press.

- Quinn, P. 2013. *Ceramic Petrography: The Interpretation of Archaeological Pottery & Related Artefacts in Thin Section*. Oxford: Archaeopress.
- Rye, O.S. 1981. *Pottery. Technology, principles and reconstruction*. Washington: Traxacum.
- Skibo, J.M. 2013. *Understanding Pottery Function*. New York: Springer.

Αφροδίτη Χασιακού– Aphrodite Hassiacou

Εαρινό εξάμηνο–Spring Semester

Τίτλος: Η Μεσοελλαδική Εποχή – περίοδος κρίσης ή μεταμόρφωσης;

Subject: The Middle Helladic Period- a period of crisis or of transformation?

Περίληψη: Στο μάθημα διερευνώνται δεδομένα και θεωρίες για το τέλος της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού και για την αρχή της Μέσης Εποχής του Χαλκού στην ηπειρωτική Ελλάδα. Συζητείται ο χαρακτήρας της Μέσης Εποχής του Χαλκού, και ζητήματα οικονομικών και κοινωνικών δομών μέσα από την παρουσίαση της τοπογραφίας, της οικιστικής και ταφικής αρχιτεκτονικής, των ταφικών εθίμων, της κεραμικής. Αναλύονται θεωρίες για το τέλος της Μέσης Εποχής του Χαλκού και για τις διαδικασίες μετάβασης στον Μυκηναϊκό πολιτισμό.

Summary: The course examines data and theories about the end of the Early Bronze Age and the beginning of the Middle Bronze Age in mainland Greece. It discusses the character of the Middle Helladic period and matters of economic and social structure through the presentation of architectural remains, burial practices, and pottery. It analyzes theories about the end of the period and about the process of transition to the Mycenaean civilization.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Boyd, M. 2002. *Middle Helladic and Early Mycenaean Mortuary Practices in the Southern and Western Peloponnese*, BAR-IS 1009. Oxford.
- Buck, R.J. 1964. "Middle Helladic Matt-painted Pottery". *Hesperia* 33: 231-313.
- Cline, E. επιμ. 2010. *The Oxford Handbook of the Bronze Age Aegean*, Oxford: Oxford University Press.
- Felten, Fl., Gaus, W. και R. Smetana, επιμ. 2007. *Middle Helladic Pottery and Synchronisms*, Proceedings of the International Workshop held at Salzburg, Oct. 31st - Nov. 2nd, 2004. Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften.
- Forsen, J. 1997. *The Twilight of the Early Helladics. A study of the disturbances in East, Central and Southern Greece towards the end of the Early Bronze Age*. Jonsered.

- Kilian-Dirlmeier, I. 1995. «Reiche Gräber der mittelhelladischen Zeit». Στο *Politeia. Society and State in the Aegean Bronze Age, Proceedings of the 5th International Aegean Conference, University of Heidelberg, Archäologisches Institut, 10-13 April, 1994*, Τόμος I, επιμ. R. Laffineur και W.-D. Niemeier, *Aegaeum* 12, 49-53. Université de Liège.
- Κορρές, Γ. 1979-1984. «Ο τύμβος της Βοϊδοκοιλιάς και η γένεσις του τύπου του θολωτού τάφου της Ηπειρωτικής Ελλάδος». *Αρχαιολογικαί Διατριβαί επί θεμάτων της Εποχής του Χαλκού*. Αθηνά 21, Εν Αθήναις.
- Laffineur, R. επιμ. 1989. *Transition. Le monde égéen du Bronze moyen au Bronze récent, Actes de la deuxième Rencontre égéenne internationale de l'Université de Liège, 18-20 avril 1988*, *Aegaeum* 3. Liège: Université de Liège.
- Nordquist, G. 1987. *A Middle Helladic Village. Asine in the Argolid*. Uppsala.
- Papadimitriou, N. 2001. *Built Chamber Tombs of Middle and Late Bronze Age Date in Mainland Greece and the Islands*, BAR International Series 925. Oxford
- Pelon, Ol. 1986. *Tholoi, Tumuli et Cercles Funéraires*. Paris.
- Philippa-Touchais, A., G. Touchais, S. Voutsaki και J. Wright, επιμ. 2010. *MESO-HELLADIKA - ΜΕΣΟΕΛΛΑΔΙΚΑ, La Grèce continentale au Bronze Moyen – Η ηπειρωτική Ελλάδα στη Μέση Εποχή του Χαλκού – The Greek Mainland in the Middle Bronze Age*, Actes du colloque international organisé par l'École Française d'Athènes en collaboration avec l'American School of Classical Studies at Athens et le Netherlands Institute in Athens, Athènes, 8-12 mars 2006, *BCH Supplément* 52.
- Rutter, J.B. και S. 1976. *The Transition to Mycenaean. A stratified Middle Helladic II to Late Helladic IIA Pottery Sequence from Ayios Stephanos in Laconia*, Monumenta Archaeologica 4, The Institute of Archaeology, The University of California, Los Angeles.
- Wiersma, C. 2014. *Building the Bronze Age: Architectural and Social Change on the Greek Mainland during Early Helladic III, Middle Helladic and Late Helladic I*. Oxford: Archaeopress.
- Wiersma, C., και S. Voutsaki, επιμ. 2017. *Social Change in Aegean Prehistory*. Oxford-Philadelphia: Oxbow Books.

Κωνσταντίνος Κοπανιάς, με την συνεργασία του **I. Βοσκού** (post doc. ΕΚΠΑ)-

Konstantinos Kopanias, with the cooperation of **I. Voskos** (post doc. NKUA)

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Τίτλος: Ταφικά έθιμα και κοινωνική μνήμη. Παραδείγματα από τον Αιγαιακό χώρο και την ανατολική Μεσόγειο κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου

Subject: Burial customs and social memory: examples from the Aegean area and the eastern Mediterranean during the Late Bronze and Early Iron Age

Περίληψη: Αντικείμενο του σεμιναρίου θα αποτελέσει η μελέτη των ταφικών εθίμων στο Αιγαίο και την ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου (Ανατολία, Κύπρος, Συροπαλαιστίνη, Αίγυπτος). Τα αρχαιολογικά δεδομένα θα συνδεθούν με διαθέσιμα κείμενα που αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις των κοινωνικών ομάδων της περιόδου σχετικά με τον Κάτω Κόσμο και την μεταθανάτια ύπαρξη. Επιπλέον, θα αναλυθούν ζητήματα σχετικά με την κοινωνική μνήμη και τις στρατηγικές εκμετάλλευσής της μέσω των ταφικών τελετουργικών, καθώς και το θέμα της αναδιαπραγμάτευσης ταυτοτήτων όπως αυτές απηχούνται από τα ταφικά έθιμα γενικότερα. η-Τάξη: ARCH740.

Summary: This course focuses on burial customs and practices in the Aegean and the wider area of the Eastern Mediterranean (Anatolia, Cyprus, Levant, Egypt). The archaeological data will be combined with available texts that mirror relevant beliefs of social groups concerning the Underworld and the Afterlife. Several subjects related to social memory and the strategies of its manipulation will be also analysed, including the aspect of identity renegotiation via burial customs. e-Class: ARCH740.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Alcock, S.E. 2002. *Archaeologies of the Greek Past. Landscapes, Monuments, and Memories*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Antonaccio, C.M. 1994. «Contesting the past: hero cult, tomb cult and epic in early Greece». *AJA* 98: 389-410.
- Assmann, J. 2005. *Death and Salvation in Ancient Egypt*. London: Cornell University Press.
- Bremer, J.M., Th.P.J. van den Hout, και R. Peters, επιμ. 1994. *Hidden Futures. Death and Immortality in Ancient Egypt, Anatolia, the Classical, Biblical and Arabic-Islamic World*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Button, S. 2007. «Mortuary studies, memory and the Mycenaean polity». Στο *Negotiating the Past in the Past: Identity, Memory and Landscape in Archaeological Research*, επιμ. N. Yoffee. 76-103. Tucson: University of Arizona Press.
- Cohen, A. C. 2005. *Death rituals, ideology, and the development of early Mesopotamian kingship: toward a new understanding of Iraq's royal cemetery of Ur*. Leiden: Brill.
- Galaty, M.L. 2018. *Memory and Nation Building. From Ancient Times to the Islamic State*. Maryland: Rowman & Littlefield.
- Hamilakis, Y. 1998. Eating the dead: mortuary feasting and the politics of memory in the Aegean Bronze Age societies. Στο *Cemetery and Society in the Aegean Bronze Age*, επιμ. K. Branigan. *Sheffield Studies in Aegean Archaeology* I, 115-32. Sheffield: Sheffield University Press.
- Ikram, S. 2003. *Death and Burial in Ancient Egypt*. London: Longman.

- Katz, D. 2003. *The Image of the Netherworld in Sumerian Sources*. Bethesda (MD): CDL Press.
- Korpanias, K. υπ. εκδ. «Paradise Lost. The Image of the Netherworld in the Near East». Στο *Athanasia, Immortality: The Earthly World, the Celestial World and the Underworld in the Mediterranean from the Late Bronze Age to Early Iron Age, 29 May-1 June 2009, Rhodes*, επιμ. Ν. Stampolidis. 169-79.
- Laneri, N., και E.F. Morris, επιμ. 2007. *Performing death: social analyses of funerary traditions in the ancient Near East and Mediterranean*, University of Chicago Oriental Institute seminars. Chicago: Chicago: The Oriental Institute.
- Richards, J.E. 2005. *Society and Death in Ancient Egypt: Mortuary Landscapes of the Middle Kingdom*. Cambridge & New York: Cambridge University Press.
- Rowlands, M. 1993. «The role of memory in the transmission of culture». *World Archaeology* 25: 141-51.
- Sourvinou-Inwood, C. 1995. *"Reading" Greek Death. To the End of the Classical Period*. Oxford: Clarendon Press.
- Taylor, J.H. 2001. *Death and Afterlife in Ancient Egypt*. London: British Museum Press.
- Van Dyke, R.M., και S.E. Alcock. 2003. «Archaeologies of memory: an introduction». Στο *Archaeologies of Memory*, επιμ. R.M. van Dyke και S.E. Alcock 1-13. Oxford: Blackwell.

Γεωργία Κουρτέση-Φιλιππάκη με συνεπικουρία της **Δρ. Π. Ελεφάντη** (μεταδιδακτορική ερευνήτρια)

Georgia Kourtessi-Philippakis with the cooperation of **P. Elefanti** (post doc.)

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Τίτλος: Η Μεσολιθική εποχή στην Ανατολική Μεσόγειο: σύγχρονες έρευνες και νέα δεδομένα

Subject: The Mesolithic in the Eastern Mediterranean: current research and new evidence

Περίληψη: Η Μεσολιθική εποχή αναγνωρίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα και ορίστηκε αρχικά ως το μεταβατικό στάδιο από τη θηρευτική και συλλεκτική οικονομία της Παλαιολιθικής στην παραγωγική οικονομία της Νεολιθικής εποχής. Η σύγχρονη έρευνα, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τα κατάλοιπα του υλικού πολιτισμού αλλά και ανασκαφικά, αρχαιομετρικά, περιβαλλοντικά κ. α. δεδομένα, θέτει ως στόχο τον προσδιορισμό της ταυτότητας της Μεσολιθικής, η οποία παρουσιάζει μια ιδιαίτερη πολυμορφία και διάρκεια ανάλογα με τις περιοχές του Μεσογειακού και Ευρωπαϊκού χώρου όπου αυτή εμφανίζεται. Στην Ελλάδα η έρευνα της Μεσολιθικής άρχισε στο Μεσοπόλεμο και συνεχίζεται έως σήμερα. Στο σεμινάριο γίνεται μια

ιστορική επισκόπηση της έρευνας της εν λόγω εποχής, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ανασκαφών και μελετών στο ευρύτερο πλαίσιο της Ανατολικής Μεσογείου, σχολιάζεται η προβληματική της έρευνας και διαγράφονται οι προοπτικές της.

Summary: The Mesolithic, a period that spans the transition from the Palaeolithic hunter-gatherer way of life to the Neolithic farming economy, was recognized from as early as the end of the 19th century. Based on the study of cultural remains as well as a range of new evidence derived from excavations, palaeoenvironmental and archaeometric studies, current research sets out to investigate the multiple and complex character of the Mesolithic by considering it at the local Mediterranean scale, as well as more widely for Europe as a whole. In Greece, Mesolithic research began during the late 1920s and continues up until now. The present seminar begins with a historical overview of the main stages in the development of Mesolithic research. This will be followed by a presentation of the evidence from excavations and general research undertaken in the wider Eastern Mediterranean. The seminar will conclude with a discussion of general questions related to the Mesolithic, as well as the prospects for future research in the region.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

Galanidou, N. 2003. *The Greek Mesolithic, problems and perspectives*, 10, 99-112. London. British School at Athens Studies.

Galanidou, N. 2011. 'Mesolithic cave use in Greece and the mosaic of human communities'. *Journal of Mediterranean Archaeology*, 24(2): 219-242.

Kaczanowska, M., Kozłowski J. K. και A. Sampson. 2008. 'Le Mésolithique du bassin égéen', Στο *La Préhistoire du Sud-Est européen: traditions et innovations*, επιμ. G. Kourtesi-Philippakis, Paris, Etudes Balkaniques 15: 83-99.

Kaczanowska, M. και J. K. Kozłowski. 2014. 'The Aegean Mesolithic: material culture, chronology, and networks of contact', Στο *Island Archaeology and the origins of seafaring in the Eastern Mediterranean. Proceedings of the Wenner Gren Workshop held at Reggio Calabria on October 19-21, 2012. In memory of John D. Evans*, επιμ. A. J. Ammerman και T. Davis, Eurasian Prehistory 11(1-2): 31-62.

Kotsakis, K. 2001. 'Mesolithic to Neolithic in Greece. Continuity, discontinuity or change of course'. *Documenta Prehistorica* 28: 63-73.

Kotzamani, G. και A. Livarda, 2018. 'People and plant entanglements, at the dawn of agricultural practice in Greece, an analysis of the Mesolithic and early Neolithic archaeobotanical remains'. *Quaternary International*, doi: 10.1016/j.quaint.2018.04.044.

Reingruber, A. 2017 'The transition from the Mesolithic to the Neolithic in a circum-Aegean perspective: Concepts and narratives', Στο *Communities, landscapes, and interaction in Neolithic Greece. Proceedings of the International Conference*,

Rethymno 29-30, May 2015, επιμ. Α. Sarris, Ε. Kalogiropoulou, Τ. Kalayci και L. Karimali. 8-26. International Monographs in Prehistory. Archaeological Series 20.

Runnels C. N. 2009. 'Mesolithic sites and surveys in Greece: A case study from the Southern Argolid', *Journal of Mediterranean Archaeology*, 22(1): 57-73.

Perlès, C., 2001. *The early Neolithic in Greece*. Cambridge University Press.

Sampson, A. 2014a. *The Cave of the Cyclops: Mesolithic and Neolithic Networks in the Northern Aegean, Greece, Vol. I*. INSTAP Academic Press.

Sampson, A. 2014b. 'Le Mésolithique du bassin Égéen'. Στο *La transition Néolithique en Méditerranée*, επιμ. Perrin, M. C. και J. Guilaine. Errance-AEP, 193-207.

Stiner, M. C. και Munro, N. D. 2010. 'On the evolution of diet and landscape during the Upper Paleolithic through Mesolithic at Franchthi Cave (Peloponnese, Greece)'. *Journal of Human Evolution*, 618-636.

3β. Σεμινάρια ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Χρυσανθος Κανελλόπουλος – Chrysanthos Kanellououlos

Χειμερινό εξάμηνο - Winter Semester

Τίτλος: Η αρχιτεκτονική της ηπειρωτικής Ελλάδας

Subject: The Architecture of Mainland Greece

Περίληψη: Ο ναός του Απόλλωνος στη Θήβα, το Καλαπόδι/Αβές, στο Λευκαντί, την Ερέτρια, και το Πτώιον, ο ναός του Διονύσου στην Ερέτρια, εκείνος της Άρτεμης στην Καλυδόνα και του Ποσειδώνα στο Μολύκρειον, οι ναοί του Διός στην Στράτο Αιτωλίας και τη Λιβαδειά, οι Δελφοί, η Δωδώνη και η Κασσώπη, οι οχυρώσεις της Βοιωτίας, της Αιτωλίας, της Ακαρνανίας και της Σπερχειάδας, τα θέατρα, οι Οινιάδες, το Καβείριο της Θήβας, τα ιερά στην Τανάγρα, τον Κηφισό, τον Σωρό, την Οίτη και την Κραναία συγκροτούν ευρύ πεδίο για θέματα εργασιών.

Summary: The temples of Apollo in Thiva, Kalapodi/Avai, Lefkanti, Eretria and Ptoion, the temples of Apollo in Eretria, of Artemis in Kalydon, Poseidon in Molykreion, the temples of Zeus in Stratos and Livadeia, Delphoi, Dononi, and Cassope, the fortifications of Boeotia, Aetolia and Spercheias, the theaters, the city of Oiniades, the Kabeirion in Thiva, the sanctuaries in Tanagra, Kephisos, Soros, Oite and Kranaia, all compose a large field for essay topics.

Ενδεικτικήβιβλιογραφία - Selected bibliography

- Amandry, P. και E. Hansen 2010. *Le Temple D'Apollon du IV siècle*, FdD 14, 2. Paris: De Boccard.
- Auberson, P. 1976. «Le temple de Dionysos». Στο *Eretria, Fouilles et recherches V*, επιμ. A. Hurst, J.-P. Desceudres και P. Auberson, 59–67. Berne: Franke.
- Audiat, J. 1933. *Le Trésor des Athéniens*, FdD 2,1,2. Paris: de Boccard.
- Dyggve, E. 1948. *Das Laphrion, der Tempelbezirk von Kalydon*. Copenhagen: E. Musnkaard.
- Kanellououlos, C., και Petrakis, M. 2018. «Cella Alignment and Fourth Century BC Doric Peripteral Temple Architecture in Mainland Greece». *OpAthRom*11:169-200.
- Κεραμόπουλλος, Α. 1917. «Ο ναός του Ίσμηνίου Απόλλωνος». *ΑΔ*3:34-79.
- Knell, H. 1973. «Der Artemistempel in Kalydon und der Poseidontempel in Molykreion. Eine Untersuchung Vergleichende». *AA* 1973:448-61.
- Ορλάνδος, Α. 1915. «Ο ναός του Απόλλωνος Πτώου». *ΑΔ*1:94-110.
- Ορλάνδος, Α. 1922-1925. «Άνασκαφαί εν Μολυκρείω τῆς Αἰτωλίας». *ΑΔ Παράρτημα*: 55-64.

- Ορλάνδος, Α. 1923. «Ὁ ἐν Στράτῳ τῆς Ἀκαρνανίας ναὸς τοῦ Διός». *ΑΔ8*:1-51.
- Pakkanen, J. 2004. «The Temple of Zeus at Stratos: New Observations on the Building Design». *Arctos* 38:95-121.
- Partida, E. 2000. *The Treasuries at Delphi. An Architectural Study*, SIMA 160. Jonsered: Paul Astrom.
- Schachter, A. 1981-1994. *Cults of Boiotia*, BICS Supplement 38. London: University of London.

Στυλιανός Ε. Κατάκης – Stylianos E. Katakis

Χειμερινό εξάμηνο – Winter Semester

Τίτλος: *Creta romana*: Όψεις της κρητικής αρχαιολογίας κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο

Subject: *Creta romana*: aspects of Cretan archaeology during the Roman period

Περίληψη: Σκοπός του σεμιναρίου είναι η εξέταση των αρχαιολογικών καταλοίπων της Κρήτης από την κατάληψη από τους Ρωμαίους το 67 π.Χ. μέχρι τον ισχυρό σεισμό του 365 μ.Χ., τη δεύτερη περίοδο ακμής του νησιού. Μετά από σύντομη επισκόπηση της ιστορίας και αρχαιολογίας της Κρήτης κατά τους κλασικούς και ελληνιστικούς χρόνους, θα εξετασθούν τα νέα ιστορικά δεδομένα, κυρίως της ίδρυσης της Επαρχίας Κρήτης και Κυρηναϊκής με έδρα την κρητική Γόρτυνα, και της ρωμαϊκής αποικίας της Κνωσού. Πώς επέδρασαν αυτά στην αστική και αγροτική οργάνωση και ζωή, αλλά και στην τέχνη (με έμφαση στην γλυπτική);

Summary: Aim of the seminar is the study of the archaeological remains on Crete from its subjection by the Romans in 67 BC until the strong earthquake of the AD 365, namely the second flourishing period of the island. After a short overview of the history and archaeology of Crete during the Classical and Hellenistic periods, we are going to research the new historical data, especially concerning the foundation of the roman province of Crete and Cyrene with the Cretan Gortyn as the seat, and the roman colony of Cnossus. In which way did they influence the urban and rural organisation, but also the artistic creation (emphasis will be given to sculpture)?

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Bechert, T. 2011. *Kreta in römischer Zeit. Zaberns Bildbände zur Archäologie*. Darmstadt / Mainz: Philip von Zabern.
- Cadogan, G., E. Hatzaki και Α. Vasilakis, επιμ. 2004. *Knossos: Palace, City, State*. BSA, Studies 12, τδίως 451-91. London: British School at Athens.
- Chaniotis, A. 2008. «What Difference Did Rome Make? The Cretans and the Roman Empire». Στο *The Province Strikes Back. Imperial Dynamics in the Eastern Mediterranean*, Papers and Monographs of the Finnish Institute at Athens 13,

- επιμ. Β. Forsén και G. Salmeri, 83-105. Helsinki: Foundation of the Finnish Institute at Athens.
- Chaniotis, A., επιμ. 1999. *From Minoan Farmers to Roman Traders. Sidelights on the Economy of Ancient Crete*. Stuttgart: Steiner.
- Francis, J. E. και A. Kouremenos, επιμ. 2016. *Roman Crete: New Perspectives*. Oxford: Oxbow Books.
- Καραναστάση, Π. 2012. «Η πλαστική της Κρήτης στην αυτοκρατορική περίοδο». Στο *Κλασική παράδοση και νεωτερικά στοιχεία στην πλαστική της ρωμαϊκής Ελλάδας. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Θεσσαλονίκης, 7-9 Μαΐου 2009*, επιμ. Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού, Π. Καραναστάση και Δ. Δαμάσκος, 433-50. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Καραναστάση, Π., Θ. Στεφανίδου-Τιβεριού και Δ. Δαμάσκος, επιμ. 2018. *Γλυπτική και κοινωνία στη ρωμαϊκή Ελλάδα: καλλιτεχνικά προϊόντα, κοινωνικές προβολές*. Διεθνές Συνέδριο, Ρέθυμνο, 26-28 Σεπτεμβρίου 2014. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Lagogianni-Georgakarakos, M. 2002. *Die römischen Porträts Kretas I. Bezirk Heraklion. CSIR Griechenland VI, 1*. Athen: Akademie von Athen
- Livadioti, M. και I. Symiakaki I., επιμ. 2004. *Creta romana e protobizantina. Atti del Congresso internazionale, Iraklion 2000*. Padova: Bottega d'Erasmoo.
- Μαρκουλάκη, Σ. 2009. «Αριστοκρατικές επαύλεις στην ελληνορωμαϊκή Κίσαμο». Στο *Ubidubiumibi libertas. Τιμητικός τόμος για τον Καθηγητή Ν. Φαράκλα*, επιμ. Χ. Λούκος κ.ά., 337-80. Ρέθυμνο: Εκδόσεις Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης.
- Romeo, I. και E. C. Portale. 1998. *Gortina III. Le sculture*. Padova: Bottega d'Erasmoo.
- Sanders, I.F. 1982. *Roman Crete. An Archaeological Survey and Gazetteer of Late Hellenistic, Roman and Early Byzantine Crete*. Warminster: Aris & Philips.
- Sweetman, R. J. 2013. *The Mosaics of Roman Crete. Art, Archaeology and Social Change*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Τσουγκαράκης, Δ. 1987. *Ρωμαϊκή Κρήτη*. Στο *Κρήτη. Ιστορία και πολιτισμός 1*, επιμ. Ν. Μ. Παναγιωτάκης, 285-336. Κρήτη: Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων & Κοινοτήτων Κρήτης.

Δημήτρης Πλάντζος – Dimitris Plantzos

Εαρινό εξάμηνο–Spring Semester

Τίτλος: Ο Πausanίας και η Παλαιά Ελλάδα: περιήγησις, θεωρία, πολιτισμική μνήμη

Subject: Pausanias and Old Greece: *periegesis*, *theoria*, cultural memory

Περίληψη: Στο σεμινάριο εξετάζονται οι κυριότερες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στο έργο του περιηγητή Πausanία. Μέσα από το ίδιο το κείμενο, και την παράλληλη εξέταση της σύγχρονης βιβλιογραφίας, το σεμινάριο μελετά τις

έννοιες της «περιηγήσεως», της «θεωρίας» σύμφωνα με την ελληνιστική και ρωμαϊκή σκέψη, και τη συγκρότηση της πολιτισμικής μνήμης στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα. Ειδικότερα, εξετάζονται θέματα τοπογραφίας, ιστορίας της αρχαίας τέχνης, και πολιτισμικής κριτικής με βάση το έργο του Πausανία και τις προσεγγίσεις της σύγχρονης έρευνας.

Summary: The seminar focuses on the study of Pausanias and his oeuvre. Through the text itself, as well as the study of contemporary literature, the seminar assesses the Graeco-Roman concepts of *periegesis*, *theoria*, and cultural memory. Matters of classical topography, history of ancient art, and cultural criticism are also addressed.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Alcock, S.E. 1996. *Graecia Capta. The Landscapes of Roman Greece*. Cambridge.
- Alcock, S.E. 2002. *Archaeologies of the Greek Past. Landscape, Monuments and Memories (W.B. Stanford Lectures)*. Cambridge.
- Alcock, S.E., J.F. Cherry, και J. Elsner, επιμ. 2001. *Pausanias. Travel and Memory in Roman Greece*. Oxford.
- Arafat, K.W. 1996. *Pausanias' Greece. Ancient Artists and Roman Rulers*. Cambridge.
- Bingen, J. επιμ. 1996. *Pausanias Historien. Huit exposés suivis de discussions, Vandoeuvres-Genève, 15–19 août 1994*. Geneva.
- Elsner, J. 1992. «Pausanias: a Greek pilgrim in the Roman world». *Past & Present* 135.1: 3–29.
- Elsner, J. 1995. *Art and the Roman Viewer. The Transformation of Art from the Pagan World to Christianity*. Cambridge.
- Elsner, J. 2007. *Roman Eyes. Visuality and Subjectivity in Art and Text*. Princeton.
- Habicht, C. 1985. *Pausanias' Guide to Ancient Greece*. Berkeley - Los Angeles.
- Hutton, W. 2005. *Describing Greece. Landscape and Literature in the Periegesis of Pausanias*. Cambridge.
- Παπαχατζής, Ν.Δ. 1963-69. *Πausανίου*, Ελλάδος Περιήγησις. Αθήνα.
- Pausanias, 1918-1935. *Description of Greece*. Cambridge, MA.
- Pretzler, M. 2007. *Pausanias. Travel Writing in Ancient Greece*. London.

Δήμητρα Ανδριανού (δ/ντρια ερευνών ΕΙΕ/ΤΕΡΑ) – **Dimitra Andrianou** (dir. Of research, NHRF/SGRA)

Δήμητρα Ανδριανού – Dimitra Andrianou

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Τίτλος: Οικιστική Αρχαιολογία

Subject: Domestic Archaeology

Περίληψη: Το σεμινάριο εξετάζει την αρχιτεκτονική και τοπογραφία των αρχαίων οικιών, την εσωτερική τους διαμόρφωση (διάθρωση χώρων, πηγές φωτισμού/αερισμού), τη διακόσμηση (μωσαϊκά δάπεδα, τοιχογραφίες), τον εξοπλισμό (επίπλωση), καθώς και τη μελέτη των δραστηριοτήτων των ανθρώπων που ζούσαν μέσα σε αυτές (από τις καθημερινές οικιακές εργασίες μέχρι τις εργασίες ημι-εμπορικού χαρακτήρα, όπως η ύφανση). Η μελέτη του υλικού θα γίνει με τη βοήθεια των γραπτών πηγών (επιγραφές, κείμενα Νέας Κωμωδίας), της αρχιτεκτονικής των οικιών, των καταλοίπων των αντικειμένων που βρέθηκαν μέσα σε αυτές αλλά και της εικονογραφίας. Θα συζητηθούν θέματα υλικού πολιτισμού, παραγωγής και κατανάλωσης, συμπεριφοράς των δύο φύλων. Παράλληλα θα γίνει μία θεωρητική εισαγωγή στον τρόπο με τον οποίον κατανοούμε την οικιακή δραστηριότητα από τα κατάλοιπα της ανασκαφής (ή το αρνητικό τους ίχνος) και κυρίως τους περιορισμούς που εμποδίζουν σαφή συμπεράσματα ανάγνωσης του χώρου. Στο πλαίσιο αυτό θα συζητηθούν ιστοριογραφικά θέματα που άπτονται στον τρόπο μελέτης/δημοσίευσης των καταλοίπων από τις παλαιότερες ανασκαφές και η ανάγκη αναθεώρησής τους. Αν και θα δοθούν παραδείγματα από πρωιμότερες εποχές, το σεμινάριο θα εστιάσει στην Κλασική και Ελληνιστική εποχή στην ανατολική Μεσόγειο.

Summary: The seminar focuses on the architecture and topography of ancient houses, their interior design (including their decoration and furniture) and the use of their space by both genders. The evidence will be studied through the literary sources (inscriptions and New Comedy texts), the published excavated material (architecture, furniture, 'small' objects) and the iconography of interior spaces on vases and reliefs. A theoretical discussion on the formation processes of domestic floor assemblages, and cultural processes as a whole, will provide an introduction to the subject. At the same time, historiographic issues related to the way the domestic material has been published in major site publications will give additional incentive for discussion. We aim to concentrate on houses of the Classical and Hellenistic period in the eastern Mediterranean but specific ethnographic examples will also be presented.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

Allison, P., επιμ. 1999. *The Archaeology of Household Activities*. London and New York: Routledge

- Andrianou, D. 2009. *Furniture and Furnishings of Ancient Greek Houses and Tombs*. New York: Cambridge University Press
- Ault, B.A. και L.Nevett, επιμ. 2005. *Ancient Greek Houses and Households: Chronological, Regional and Social Diversity*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Cahill, N. 2002. *Household and City Organization at Olynthus*, New Haven/ London: Yale University Press
- Ducrey, P., I. Metzger και K. Reber. 1993. *Eretria VIII. Le Quartier de la Maison aux mosaïques*, Lausanne: Editions Payot
- Grandjean, Y. 1998. *Recherches sur l'habitat Thasien à l'époque grecque*, Athènes: Ecole française d'Athènes, Paris: Diffusion de Boccard.
- Heilmeyer, W.-D. και W. Hoepfner, επιμ. 1990. *Licht und Architektur*. Tübingen: E. Wasmuth.
- Humphreys, S. C. 1995. "Women's Stories." Στο *Pandora, Women in Classical Greece*, επιμ. E. Reeder, 102-110. Baltimore: The Walters Art Gallery
- Kramer, C., επιμ. *Ethnoarchaeology: Implications of Ethnography for Archaeology*, New York: Columbia University Press.
- Reber, K. 1998. *Eretria X: Die klassischen und hellenistischen Wohnhäuser im Westquartier*, Lausanne: Editions Payot
- Pritchett, W. K. 1956. "The Attic Stelai, Part II." *Hesperia* 25: 178-317.
- Trümper, M. 1998. *Wohnen in Delos: Eine baugeschichtliche Untersuchung zum Wandel der Wohnkultur in hellenistischer Zeit*, Rahden: Marie Leidorf

3γ. Σεμινάρια ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Νίκος Γιαννακόπουλος – Nikos Giannakopoulos

Χειμερινό εξάμηνο/ Winter Semester

Θέμα: Έγκλημα και τήρηση της τάξης στο ανατολικό τμήμα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας

Subject: Crime and Preservation of Order in the Eastern Part of the Roman Empire

Περίληψη: Το σεμινάριο αυτό εξετάζει τους θεσμούς τήρησης της τάξης στο ανατολικό τμήμα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, τον ρόλο των διαφόρων φορέων εξουσίας (επαρχιακή διοίκηση, ρωμαϊκός στρατός, πόλεις), τις ποικίλες μορφές διασάλευσης της τάξης (ληστεία υπαίθρου, αστικό έγκλημα, ταραχές και εξεγέρσεις), καθώς και τις στερεοτυπικές αντιλήψεις περί παρανόμων όπως εμφανίζονται στη γραμματεία της εποχής.

Summary: This seminar examines the institutions involved in the preservation of order in the Eastern part of the Roman Empire, the role of various agents of power (provincial administration, Roman army, civic authorities), the various forms of breaking the order (rural banditry, urban crime, riots and revolts), as well as the stereotypical views on outlaws which appear in the literary output of the period.

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

- Blanco-Pérez, A. 2013. «C. Claudius Lucianus: An Eirenarch from Akmoneia selected by the proconsul M. Sulpicius Crassus. A Note on SEG 56.1493». *ZPE* 186: 190-94.
- Brélaz, C. 2005. *La sécurité publique en Asie Mineure sous le Principat*. Basel: Schwabe
- Furhmann, Chr. 2012. *Policing the Roman Empire. Soldiers, Administration, and Public Order*. Oxford-New York: OUP
- Giannakopoulos, N. 2017. «I. Knidos 34: Attacks against Houses motivated by Interpersonal Differences in the Imperial Period». *Eirene* 53: 335-57.
- Grünewald, T. 2004. *Bandits in the Roman Empire. Myth and Reality*. London – New York: Routledge
- Harries, J. 2007. *Law and Crime in the Roman World*. Cambridge: Routledge
- Hopwood, K. 1983. 'Policing the Hinterland: Rough Cilicia and Isauria'. Sto S. Mitchell, (ed), *Armies and Frontiers in the Roman and Byzantine Anatolia*. 173-187. Oxford: BAR 156
- Kelly, B. 2007. «Riot Control and Imperial Ideology in the Roman Empire». *Phoenix* 61: 150-76

- Kelly, B. 2011. *Petitions, litigation and social control in Roman Egypt*. Oxford: OUP
- Lewis, N. 1982. *The Compulsory Public Services of Roman Egypt*. Florence: Gonnelli
- MacMullen, R. 1966. *Enemies of the Roman Order*. Cambridge Mass.: Harvard University Press
- Shaw, B. D. 1984. «Bandits in the Roman Empire». *Past and Present* 10: 3-52
- Sönger, P. 2005. «Die Eirenarchen im römischen und byzantinischen Agypten». *Tyche* 20: 143-204
- Wolff, C., 2003. *Les Brigands en Orient sous le Haut-Empire Romain*. Rome: Ecole Française de Rome
- Yannakopoulos, N. 2003. «Preserving the Pax Romana: The Peace Functionaries in Roman East». *Mediterraneo Antico* VI 2: 825-906.

**Νίκος Γιαννακόπουλος, Μαρία Γαβριέλλα Παρισάκη (ΕΙΕ/ΤΕΡΑ) –
Nikos Giannakopoulos, Maria Gabriella Parisaki (NHRF/SGRA)**

Χειμερινό εξάμηνο / Winter Semester

Θέμα: Ρωμαϊκή εξουσία και τοπικές κοινωνίες

Subject: Roman Power and Local Societies

Περίληψη: Το μεταπτυχιακό αυτό σεμινάριο προσφέρεται σε συνεργασία με τον Τομέα Ελληνικής και Ρωμαϊκής Αρχαιότητας (ΤΕΡΑ) του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΕΙΕ). Ερευνητές του ΤΕΡΑ, καθηγητές του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ, αλλά και καθηγητές άλλων Πανεπιστημίων θα παρουσιάσουν στους φοιτητές διάφορες πλευρές της εξέλιξης των τοπικών κοινωνιών της ελληνορωμαϊκής ανατολής και των σχέσεων οι οποίες αναπτύχθηκαν μεταξύ αυτών και της ρωμαϊκής εξουσίας.

Ειδικότερα, θα εξεταστούν ζητήματα τα οποία αφορούν:

τη διάδοση των ρωμαϊκών πολιτικών δικαιωμάτων και των ρωμαϊκών ονομάτων στον ελληνικό κόσμο (Σοφία Ζουμπάκη, ΤΕΡΑ),

τη σταδιακή διείσδυση του ρωμαϊκού νομίσματος στον ελληνικό κόσμο (Σοφία Κρεμύδη, ΤΕΡΑ),

τη ρωμαϊκή δημόσια οικονομία και φορολογία (Κώστας Μπουραζέλης, ΕΚΠΑ)

τις σχέσεις μεταξύ των ελίτ της Ρωμαϊκής Μικράς Ασίας και των εκπροσώπων της Ρωμαϊκής διοίκησης (Χριστίνα Κοκκινιά, ΤΕΡΑ),

τη σχέση μεταξύ Ρωμαίων αυτοκρατόρων και σωματείων διονυσιακών τεχνιτών (Σοφία Ανεζίρη, ΕΚΠΑ),

τη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων στη Ρωμαϊκή Μακεδονία (Πασχάλης Πασχίδης, ΤΕΡΑ),

την υπό ρωμαϊκή επίδραση μετάβαση της Θράκης από τη φυλετική στη αστική οργάνωση (Μαρία-Γαβριέλλα Παρισάκη, ΤΕΡΑ)

τις συνέπειες της ίδρυσης ρωμαϊκών αποικιών στην ελληνόφωνη ανατολή (Αθανάσιος Ριζάκης, ΤΕΡΑ),
την αυτοκρατορική λατρεία (Μαρία Καντηρέα, ΑΠΘ),
την επίδραση της Ρωμαϊκής εξουσίας στους τοπικούς μηχανισμούς τήρησης της τάξης (Νίκος Γιαννακόπουλος, ΕΚΠΑ).

Summary: This seminar is taught in collaboration with the Section of Greek and Roman Antiquity (SGRA) of the National Hellenic Research Foundation (NHRF). Researchers of the SGRA and professors of the National and Kapodistrian University of Athens (NKUA) and other universities will present various topics concerning the evolution of the local societies in the Greco-Roman East and the impact that Roman power had on them. The seminar will focus on the following issues:

The award of Roman citizenship and the diffusion of Roman personal names in the Greek World (Sophia Zoumbaki, SGRA),

the gradual penetration of the Roman coinage in the Greek World (Sophia Kremydi, SGRA).

the Roman fiscal system and taxation (Kostas Buraselis, NKUA),

the relations between local elites and Roman administration in Asia Minor (Christina Kokkinia, SGRA),

the relations between Roman emperors and the associations of Dionysiac artists (Sophia Aneziri, NKUA),

collective identities in Roman Macedonia (Paschalis Paschidis, SGRA),

the change from tribal to urban/civic organization in Roman Thrace (Maria-Gabriella Parissaki, SGRA),

Roman colonies in the Greek-speaking East and their impact (Athanasios Rizakis, SGRA),

the imperial cult (Maria Kantirea, Aristotle University of Thessaloniki).

the impact of Roman power on the local mechanisms of preserving order (Nikos Giannakopoulos, NKUA).

Ενδεικτική βιβλιογραφία - Selected bibliography

Aneziri, S. 2008. «World Travellers: the Associations of Artists of Dionysus». Στο *Wandering poets in Ancient Greek Culture*, επιμ. R. Hunter και W. Rutherford, 217-236. Cambridge: CUP.

Burnett, A.M. και M. Crawford, επιμ. 1987. *The Coinage of the Roman World in the Late Republic*. Proceedings of a Colloquium held at the British Museum in September 1985. BAR-IS 326. London: BAR.

Fournier, J. και M.-G. Parissaki, επιμ. 2018. *Les communautés du Nord Égéen au temps de l'hégémonie romaine. Entre ruptures et continuités*. Μελετήματα 77. Αθήνα: The National Hellenic Research Foundation (κυρίως τα άρθρα των Delev και Parissaki).

Fuhrmann, C. 2012. *Policing the Roman Empire. Soldiers, Administration and Public Order*. Oxford: OUP.

- Grandjean, C., επιμ. 1997. *De la drachme au denier. Topoi* 7.1: 7-163.
- Ivanov, R. και G. von Bülow, 2008. *Thracia. Eine römische Provinz auf der Balkanhalbinsel* (Orbis Provinciarum). Mainz: von Zabern.
- Kantiréa, M. 2007. *Les Dieux et les Dieux Augustes: le culte impérial en Grèce sous les Julio-claudiens et les Flaviens: études épigraphiques et archéologiques*. Μελετήματα 50. Αθήνα: The National Hellenic Research Foundation.
- Price, S. R. F. 1984. *Rituals and Power: The Roman imperial cult in Asia Minor*. Cambridge: CUP.
- Quaß, Fr. 1993. *Die Honoratiorenschicht in den Städten des griechischen Ostens: Untersuchungen zur politischen und sozialen Entwicklung in hellenistischer und römischer Zeit*. Stuttgart: F. Steiner.
- Rizakis, A. 2017. «De Buthrôte et Patras à Dymé: les colonies de “substitution” ou l’expression du pragmatisme romain face aux oppositions indigènes». Στο *L’héritage grec des colonies romaines d’Orient: interactions culturelles dans les provinces hellénophones de l’empire romain*, επιμ. C. Brélaz, 77-92. Paris: De Boccard.
- Sherwin-White, A.N. 1973². *The Roman citizenship*, Oxford: Clarendon Press.
- Whitmarsh, T. επιμ. 2010. *Local Knowledge and Microidentities in the Imperial Greek World*, New York: CUP.
- Μπουραζέλης, Κ. 1976. «Η ρωμαϊκή δημόσια οικονομία (200 π.Χ. -περ. 235 μ.Χ.)», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους τόμος ΣΤ΄: Ελληνισμός και Ρώμη*. 68-83 και 616-617. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών
- Νίγδελης, Π. Μ. 2006. «Η Ρωμαϊκή Μακεδονία (168 π.Χ. – 284 μ.Χ.)». Στο *Ιστορία της Μακεδονίας*, ΙΜΜΑ, Θεσσαλονίκη 2006, ψηφιακός δίσκος <http://www.imma.edu.gr/imma/history/03.html> (σύντομη εισαγωγή στην ιστορία και τους θεσμούς της ρωμαϊκής Μακεδονίας).
- Χέλμης, Α. 1997. *Nomen. Συμβολή στη μελέτη του ανθρωπωνυμίου στο ρωμαϊκό δίκαιο*. Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

Σοφία Ανεζίρη– Sophia Aneziri

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Πολιτικά, κοινωνικά και θρησκευτικά φαινόμενα της ελληνοιστικής εποχής: οι επιγραφικές μαρτυρίες

Subject: Politics, Society and Religion in the Hellenistic period: the epigraphic evidence

Περίληψη: Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν διάφορα θέματα, όπως η λειτουργία των πόλεων και οι σχέσεις τους με τους ελληνοιστικούς μονάρχες και στη συνέχεια τους Ρωμαίους, το φαινόμενο της ευεργεσίας και οι πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές του παράμετροι, οι μετακινήσεις πληθυσμιακών ομάδων, η εμφάνιση

και εξάπλωση των σωματείων, ο πόλεμος και η πειρατεία, οι νέες λατρείες και λατρευτικές πρακτικές.

Summary: The seminar will address various issues such as the functioning of cities and their relations with Hellenistic rulers and Romans, the phenomenon of benevolence and its political, social and economic aspects, the movement of population groups, the associations, war and piracy, new cults and devotional practices.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία- Selected Bibliography

- Ager, Sh. L. και R. A. Faber, επιμ. 2013. *Belonging and Isolation in the Hellenistic World*. Toronto: University of Toronto Press.
- Archibald, Z. et al., επιμ. 2001. *Hellenistic Economies*. London – New York: Routledge.
- Bugh, G., επιμ. 2006. *The Cambridge Companion to the Hellenistic World*, Cambridge: CUP.
- Bulloch, A. W. και E. Gruen, επιμ. 1994. *Images and Ideologies: Self-definition in the Hellenistic World*. Berkeley: University of California Press
- Chaniotis, A. 2005. *War in the Hellenistic World: A Social and Cultural History*. Oxford: Blackwell
- Ferrary, J.-L. 1988. *Philhellénisme et Impérialisme. Aspects idéologiques de la conquête romaine du monde hellénistique*. BEFAR 271. Paris: Ecole française de Rome
- Erskine, A., επιμ. 2003. *A Companion to the Hellenistic World*, Oxford: Blackwell
- Gauthier, Ph. 1985. *Les cités grecques et leurs bienfaiteurs*. BCH Suppl. 12. Athènes: Ecole française d'Athènes
- Kallet-Marx, R. M. 1995: *Hegemony to Empire. The Development of the Roman Imperium in the East from 148 to 62 B.C.* Hellenistic Culture and Society 15. Berkeley: University of California Press
- Souza, Ph. de. 1999. *Piracy in the Graeco-Roman World*, Cambridge: CUP
- Stavrianopoulou, E., επιμ. 2013. *Shifting Social Imaginaries in the Hellenistic Period: Narrations, Practices, and Images*. Mnemosyne Suppl. 363. Leiden: Brill

Κώστας Μπουραζέλης – Costas Burazelis

Εαρινό εξάμηνο – Spring Semester

Θέμα: Τρέχοντα ερευνητικά προβλήματα ελληνιστικής και ρωμαϊκής ιστορίας

Subject: Current Research Problems of Hellenistic and Roman History.

Περίληψη: Θα συζητηθούν νέα (ιδίως επιγραφικά) κείμενα και δημοσιεύσεις για την ελληνιστική και ρωμαϊκή εποχή. Το τελικό ακριβέστερο θεματολόγιο θα συγκαθοριστεί από τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων.

Summary: New (especially epigraphic) texts and publications on Hellenistic and Roman History will be discussed. The final precise themes of the sessions will be co-defined by the participants' interests.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία - Selected Bibliography

I. Ελληνιστική Ιστορία/ Hellenistic History

- Gehrke, H.-J. 1990 (2000). *Geschichte des Hellenismus*, München (ελλ. μετ. Αγγ. Χανιώτη, εποπτεία Κ. Μπουραζέλη, Αθήνα). Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.
- Green, P. 1990. *From Alexander to Actium. The Historical Evolution of the Hellenistic Age*. Berkeley: University of California Press.
- Préaux, Cl. 1978. *Le monde hellénistique. La Grèce et l'Orient (323-146 av. J.-C.)*, I-II. Paris: P.U.F.
- Shipley, G. 1999. *The Greek World after Alexander (323-30 BC)*. London.
- Walbank, F.W. 1993. *The Hellenistic World*, Glasgow (ελλ. μετ. Τ. Δαρβέρη, επιμ.Λ. Μυλωνόπουλου - Π. Νίγδελη, Θεσσαλονίκη). Θεσσαλονίκη: ΒΑΝΙΑΣ
- Walbank F.W. et al., επιμ. *The Cambridge Ancient History*2: τ. VII.1, *The Hellenistic World*. Cambridge: CUP.
- Will, É. 1982. *Histoire politique du monde hellénistique (323-30 av. J.-C.)*, I-II, Nancy: Université de Nancy.

II. Ρωμαϊκή Ιστορία/ Roman History

- Μπουραζέλης, Κ. 2017. *Οι τρόφιμοι της λύκαινας. Συνοπτική ιστορία των Ρωμαίων και της πολιτείας τους από την ίδρυση της Ρώμης έως και την εποχή του Διοκλητιανού (753 π.Χ.-305 μ.Χ.)*, Αθήνα: ΜΙΕΤ.
- Bengtson, H. 1982. *Grundriß der römischen Geschichte mit Quellenkunde. I. Republik und Kaiserzeit bis 284 n. Chr.* München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung.
- Crawford, M. 1992. *The Roman Republic*. Cambridge (Mass.): Harvard University Press.
- Dahlheim, W. 1992. *Die griechisch-römische Antike*2. *Stadt und Imperium: Die Geschichte Roms und seines Weltreiches*. Paderborn: F. Schöningh.
- Jacques, F. και J. Scheid, 1990. *Rome et l'intégration de l'Empire (44 av. J.-C.-260 ap. J.-C.)*.1. *Les structures de l'empire romain*. Paris: PUF.
- Garnsey, P. και R. Saller, 1987. *The Roman Empire. Economy, Society and Culture*. Berkeley: University of California Press.
- Goodman, M. 1997. *The Roman World (44 BC-AD 180)*. London: Routledge.
- Lintott, A. 1993. *Imperium Romanum. Politics and Administration*. London: Routledge.
- Rostovtzeff, M. 1957. *The Social and Economic History of the Roman Empire*, Second edition revised by P.M. Fraser. Oxford: Clarendon Press.

EUROPEAN MASTER OF CLASSICAL CULTURES

Υπεύθυνοι: Επίκ. Καθηγ. Σοφία Ανεζίρη, Αναπλ. Καθηγ. Σελήνη Ψωμά, Αναπλ. Καθηγ. Νίκος Γιαννακόπουλος

Το European Master in Classical Cultures -(EMCC)- είναι ένα διεθνές ευρωπαϊκό πρόγραμμα με αντικείμενο τις κλασικές σπουδές, στο οποίο συμμετέχουν 11 πανεπιστήμια από οκτώ ευρωπαϊκές χώρες (πίνακας των παν/μίων και των αντίστοιχων υπευθύνων παρακάτω).

Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος προβλέπεται η δυνατότητα για τους συμμετέχοντες σπουδαστές να φοιτήσουν κατ' ελάχιστο σε δύο από τα συνεργαζόμενα πανεπιστημιακά ιδρύματα και επιπλέον -αν το επιθυμούν-να συντάξουν τη διπλωματική τους εργασία υπό την εποπτεία καθηγητών δύο διαφορετικών πανεπιστημίων. Στους φοιτητές που επιλέγονται να φοιτήσουν στο «European Master in Classical Cultures» απονέμεται μετά το πέρας των σπουδών τους Διπλό ή Πολλαπλό Δίπλωμα. Βασική αρχή απετέλεσε εξ αρχής να γίνουν σεβαστές οι ιδιαιτερότητες των ήδη ισχυόντων κανονισμών και όρων λειτουργίας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων των συμμετεχόντων Πανεπιστημίων.

Περισσότερες πληροφορίες για τη διάρθρωση των σπουδών, τις προϋποθέσεις εισαγωγής και τις αιτήσεις στο www.eu-classical-cultures.eu ή στους πανεπιστημιακούς συντονιστές.

Departmental Coordinators: Assist. Prof. S. Aneziri, Assoc. Prof. S. Psoma, Assoc. Prof. N. Giannakopoulos

The **European Master of Classical Cultures (EMCC)** is a European postgraduate program, uniting eleven European universities of eight European countries in the common plan to create a coordinated course of Master's studies in the field of the Classics (Ancient History, Classical Philology, Classical Archaeology and adjacent disciplines). Students admitted to the programme «European Master in Classical Cultures», must follow the legal provisions of the host university. They will complete all course requirements and the regulations about these courses at no fewer than two and no more than three universities. They must also acquire a minimum of 30 ETCS points at each of two partner universities of different national languages. Students who have validated 120 ECTS credits according to existing regulations will receive a double or a multiple degree and a diploma supplement.

For more information visit www.eu-classical-cultures.eu or consult the departmental coordinators.

Συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια / Affiliated Universities

1. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας - National and Kapodistrian University of Athens / Department of History and Archaeology
2. Westfälische Wilhelms Universität Münster / Seminar für Alte Geschichte / Institut für Epigraphik
3. Leopold-Franzens-Universität Innsbruck/ Institut für Alte Geschichte und Altorientalistik
4. Istanbul Üniversitesi / Seminar für Alte Geschichte im Rahmen des Instituts für Geschichte
5. Università degli Studi di Perugia / Dipartimento di Scienze Storiche
6. Uniwersytet im. Adam Mickiewicza, Poznan / Historisches Institut
7. Universität Hamburg / Historisches Seminar – Arbeitsbereich Alte Geschichte
8. Universität Freiburg / Archäologisches Seminar
9. Università degli Studi di Roma Tre / Dipartimento di studi sul mondo antico
10. University of Cyprus / Faculty of Classics and Philosophy
11. Université Toulouse Le Mirail / Département d'histoire ancienne
12. Deutsches Archäologisches Institut (DAI) Rom (Prof. Dr. Fr. Flers- Prof. Dr. Ort. Dally)
13. Università degli studi di Palermo
14. Universidad de Salamanca

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΙΤΗΣΗ (για το ΠΜΣ: Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου)

ΠΡΟΣ την

Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας - Αρχαιολογίας

Αρ. Πρωτ.:

Ημερομηνία:

Όνομα

Επώνυμο

Όνομα πατρός

Έτος γέννησης

Πτυχιούχος του Τμήματος

Κάτοχος άλλου Μεταπτυχιακού: ΝΑΙ ΟΧΙ

Αρ. αστυν. ταυτότ.

Ημερομ. και τόπος έκδοσης:

Κινητό τηλ.:

e-mail:

Σας παρακαλώ να δεχθείτε την αίτησή μου για ένταξη στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ): *Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα - Archaeology and History of the Ancient World: from the Early Prehistory to Late Antiquity* του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ, για το ακαδημαϊκό έτος 2019-20 στην ειδίκευση:

Ο, Η Αιτ.....

.....